

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2657 So. Lawdala av.
Office of publication: 2657 So. Lawdala av.
Telephone: Lawdala 4635.

LETO—YEAR XIV. Cena lista je \$5.00. Registered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sreda, 19. januarja (Jan. 19) 1921. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 15.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, as filed at the Post Office at Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

EKSKAJZER MORA ZAPUSTITI HOLANDIJO!

EKSPRINC JE VODJA ZAROTNIKOV.

Nizozemska vlada je odkrila zarotniško, monarhistično gibanje Hohenzolerncev.

London, 18. jan. — Tukajšnji holandski poslanci so danes popoldne zanimali vest iz Berlina, da je holandska vlada obvestila biserja kaiserja in njegove sorodnike, da morajo zapustiti Holandijo. Dementi je bil objavljen, potem ko je angleška vlada zahtevala pojasnila, kaj je resnica na poročilu.

Pariz, 18. jan. — "Le Matin" je danes objavil sledeče poročilo iz Berlina:

"Holandska vlada je obvestila vse člane familije bivšega nemškega cesarja, da želi, da zapuste Holandijo. To pomeni, da so Hohenzolernci izgnani.

Holandska vlada je s pomočjo nekaterih inozemskih diplomatov dobila v roke listine, ki neovrgljujejo dokazovanje, da so Hohenzolernci zapleteni v veliko monarhistično gibanje v Nemčiji in s tem so krili holandske zakone, ki jim dajejo pravico zavetstva.

Vladi je znano, da so se v Doornu, kjer stanuje Viljem Hohenzolern, in v Wieringenu, kjer je bivalec bivšega nemškega kronprinca, vršile velike priprave za monarhistični puč v Nemčiji. Ekskronprinca namerava okupirati Berlin na čelu nemških čet, ki so se zveze pregnani dinastiji. Dognano je, da je ekskronprinca v družbi svojih zapornikov, posebno pa svojega slugo redno obiskoval hotel Oude Graaf v Amsterdamu, kjer je prejemal tajna pisma iz Nemčije in konferiral z mnogimi osebami, ki so prihajale direktno iz Prusije.

Pred kratkim je poslanec ekskronprinca zapustil Holandijo po ovinkih v avtomobilu, toda na meji se je avtomobil pokvaril in sel se je vrnil nazaj v Amsterdam, od tam je pa šel k ekskronprinca. To je zbudilo pozornost tajnih holandskih detektivov, ki so poslance zasledovali. Čez par dni se je vrnil nov sestanek v hotelu Oude Graaf in tam je bil doleten sel aretiran. Pri njem so našli listine, pisma in druge stvari, ki silno kompromitirajo bivšega kaiserja in njegovega najstarejšega sina.

London, 18. jan. — Iz Berlina javljajo listu "Times", da se je v Prusiji organizirala monarhistična stranka, ki odprto propagira za povratek Hohenzolerncev. Enako monarhistično gibanje se je pojavilo na Saškem.

PES PRED SODIŠČEM.

Winchester, Ky. — Pred sodnikom Lee Evansom se je vršila obravnava proti moškemu ovac. Na obtožni klopi je sedel ali stal pes Old King, lastnika nekoga Frank Jonesa. Pes je imel svoje zagovornike, tožbo napram njemu je pa vodil javni tožilec. Vse se je vršilo po "strogem kazenskem postopanju".

Pes je bil obtožen, da kolje ovce. Spoznan je bil krivim in obsojen na izgnanstvo iz države Kentucky.

Najlepši pri sodnijski farsli je bilo, da so bile zadržane tudi priče, ki so izpovedale o značaju psa.

Z rovinim brezposelnim delavcem, ki ni zakrivil drugega zločina, kot da je prejel malo jedi, ker je bil gladen, ne bi delali takih komedij, ampak poslali bi ga najmanj za en mesec zaradi vage bonitete v prihodno delavnico.

ŽELEZNARSKA DRUŽBA ODPUSKA PROJE DELAVCE.

Williamsport, Pa. — Pennsylvanija železnarska družba je odpravila precej prošnih delavcev, drugi pa delajo komaj polovico delovnega časa.

VOHUNSKA TVRDKA SE PONUJA PODJETNIKOM.

PROTI DOBREMU PLAČILU JE PRI VOLJI NASTAVITI VOHUNE MED DELAVCI.

Razposlana okrožnica govori, da gre za razbijanje delavskih strokovnih organizacij.

Chicago, Ill. — "Amerika je demokracija — vsi morajo biti enakovredni in enakopravni."

S temi besedami pričinja okrožnica, ki jo je razposlala korporacija Auxiliary kompanija. Človek, ki dobi to okrožnico v svoje roke, najprvo misli, da čita "Proglas neodvisnosti" in se prične zanimati za okrožnico. Ali čimdalje ko prečita to okrožnico, toliko bolj spozna, da čita okrožnico kompanije, ki si je naredila nalogo, da zloži nazadnjaške podjetnike z vohuni, ki naj delajo, da se zatire demokracija v tovarni in uvede najstrožja avtoritacija. Kompanija se hvali, da je izdelala tak špijonski sistem, a katerem je prepričana, da se obnese. V svoji okrožnici povzira, da je najboljša metoda za pobijanje delavskih težnjaj spijonaža med delavci. Ti vohuni imajo nalogo, da pribežijo, kaj delavci nameravajo in po teh izpovedih se uravnava tudi taktika podjetnika proti delavstvu.

Vohunska tvrdka meni, da je najbolje, če vohuni najprej izvolijo voditelje gibanja v tovarni. Te voditelje je treba postaviti pod kap.

Konec tvrdke povzira, da ima te izvoljene vohune, ki bodo izvršili lastno delo na vohunika v njegovem podjetju, če jih podjetnik najme.

Okrožnica nove imeno kot bel dan, katerega umazanost aretistev se podpišejo vohuniki delavstva za razbijanje delavskih organizacij. Zanimljivo stvar je, da ti delavski vohuni prihajajo direktno iz delavskih vrst. Če bi med delavci ne bili niki značaji, ki se daje izrabiti v take svrhe, bi špijonska tvrdka kmalu napovedala bankrot, ker bi ne dobila malopridnežev, ki so za par žudežev grozev pripravljene izdati svoje tovariše, kateri spodbujajo delavce k organiziranju.

Kadar se govori o garjevem pesu, se govori o zelo nizkem stvaru, ali vohun v podjetniški službi, če prihaja iz delavskih vrst, je še nižji stvar kot pa garjevi pes.

Za delavce je pa zmirom dobro, da si zelo dobro ogledajo ljudi, katerim zaupajo. Vprava zdaj je to priporočilo na mestu, ko se podjetniki vepovovod pripravljajo, da se ob ugodni priliki navale na delavske organizacije. Vohun dosti škoduje delavski stvari, ker napese vse na nos svojemu gospodarju, ali če veli, ko bolj škodi delavcem s svojim hudobnim jezikom v organizaciji, kadar obrekuje poštene voditelje delavstva, ki se niso dali podkupiti kot se je dala vohunska sleva.

Opreznost delavcev je na mestu v sedanjem času.

OKO ZA OKO, ZOB ZA ZOB!

Po tem svetopisnem reku se ravna tudi križbovi v Arkansasu.

Hot Springs, Ark. — G. N. Burkhardt je ubil svojo soprogo. Najprej jo je ustrelil, nakar ji je razbil le glavo. Po izvršenem dejanju je odpasal svojemu svaku pismo, v katerem prizna zločin in izjavlja, da izvrši samomor. Pobergnil je v hribe in se nastanil na vrhu gore Pigeon.

Tu ga je zalotila petica maščevalcev, ko se je zjutraj grel pri ognju. Potegnil je samokres in jim dejal, če ne grejo takoj po poti, pa kateri so prišli, da ho streljal. Po teh besedah je oddal streljal, ki pa je zgrešil svoj cilj. Ustrelili so maščevalci in ga zadeli smrtno.

GRKI SO ZOPET SILNO PORAZENI.

POLOM GRŠKE AVVENTURE V MALI AZIJI.

Kemalove čete so ujele 6000 Grkov in zdrobila štiri divizije.

Carigrad, 18. jan. — Grška armada, ki operira na fronti v okolišču Bruse, je bila silno poražena na ravninah Eskiera. Tri dni in noči so turški nacionalisti pod vodstvom Kemal paše izvrševali proinapade in posrežilo se jim je, da so razbili grško četo. Štiri grške divizije — okrog 60.000 mož — so zdrobljene in Turki so ujeli 6000 mož.

Zadnja grška ofenziva je dosegla črto od Jenera skozi Bilecik in Sevgud v Anatoliji in je že ogrožala Eskier, ki je važna postojanka; če bi Turki osvojili Eskier, potem bi pretrgali komunikacije med Angoro in Konjo. Po zadnjem poročilu je Jener še v grških rokah, toda Turki so vzeli Bilecik in prodirajo proti zapadu.

Zavzemski militaristični opazovalci v Carigradu odprto kritizirajo grško ofenzivo kot slabo taktično gibanje. Ofenzivo je najbrže odredil kralj Konstantin, češ da pokaže ententi, da je grška armada ravno tako zmogla kakor je bila pod Venizelovim režimom.

Kemalova armada je danes močna. Znano je, da je Kemal vzel iz Armenije 50.000 mož, ko je Armenija postala boljševička republika, in jih poslal proti Grkom. Dalje je Kemal prejel velike zaloge bojnega materiala iz Kavkazije in Rusije. Domneva se, da imajo turški nacionalisti v Anatoliji 150.000 mož in vrhatega se pred kratkim poklekali še deset letnikov k broju. Kolikor je znano, ni med Turki ruskih rdečih čet.

ENAJST MILIČARJEV ZA PLETENIH V LINČARSKI ZLOČIN.

Obekli so se v civilno obleko, da izbršajo sled na sabo.

Jasper, Ala. — O linčanju rudarja William Bairda zdaj prihajajo detajli na dan, ki dokazujejo, da so rudarja res linčali miličarji. Pred večeroporoti so tlele zaslišane priče, ki žive ob cesti, po kateri so se peljali nasmetjeni ljudje, da linčajo rudarja. Pomoljni javni tožilec predloži vleporeti prihodnji dan pisano izjavo miličarja Clyde Springera in Leslie Westa, koterja, ki je linčanjem preskrbel avtomobila. Izjavi teh dveh sta povzročili, da je bila aretiranih enajst miličarjev, ki pripadajo h kompaniji M. Aretiranih je bilo pet podčastnikov in šest prostakov. West je napravil skokano in obirno izpoved. Povedal je tudi imena onih, ki so se udeležili linčanja.

Baird se je nahajal v ječi v Jasperju in čakal je na obravnavo, ker je ustrelil miličarja Jamesa Morrisa, ki je ustrelil njegovega tasta Johna Northesta.

Mličarji so se oblekli v civilno obleko, ko so izvršili linčarski zločin. Po izvršenem zločinu so sežgali civilno obleko. Da je se se linčarji peljali na dveh avtomobilih. Jedo so nasledili po polnoči in iz nje privlekli Bairda, katerega so naložili na avtomobil in ga peljali dve milj ven iz mesta. Tukaj so ga hladnokrvno ustrelili. Po izvršenem zločinu so se odpeljali v vojaško taborniško in so tje dospeli vprav pred budnico.

VREME.

Chicago in okolica: V jutrnjem deloma oblačno in gorko. Jutrnji vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 33, najnižja 28. Sonce izide ob 7.14, zaide ob 4.47.

MOČ ARMADE DOLOČENA 175.000 MOŽ.

SENATORJA REED IN WILLIAMS STA SE NORČEVALA IZ RUMENE NEVARNOSTI.

Odpustiti bo treba okoli 65.000 mož iz armade.

Washington, D. C. — Obe kongresni zbornici sta se izrekli, da bo stalna armada štela 175.000 mož.

Senat je svoj zaključek od petka sprejela, po katerem je imela stalna armada šteti le 150.000 mož. Nova rezolucija naklada vojnemu tajniku, da za toliko časa suspendira navedeno, dokler se stalna armada ne zniža na 175.000 mož.

Nekaj minut kasneje je tudi zbornica sprejela skleno resolucijo. V senatu se je s takala debata okoli japonskega vprašanja. Senatorja Reed in Williams iz Missourija sta se norčevala iz rumene nevarnosti. Senator Phelps iz Kalifornije je pa zopet pripomnil, da je treba imeti močne vojaške posadke v kolonijah v Pacifiku. Senator Reed mu je odgovoril, da Japonska ne bo nikdar napadla Zdrženih držav, ako ji ne bo pomagala Velika Britanija. Sarkastično je pripomnil: "Če res postojbi kakšna nevarnost, tedaj je armada 175.000 mož brez pomena; primorali se moramo za vojno na tako široki podlagi, kakoršne se niso videli v tej deželi."

Senator Williams se je pa očitno norčeval iz izjavljanih senatorja Phelps, ki je govoril o kadetskem svetu z okrogom Ypsom. Pri sarkastičnem odgovoru mu je dobro služil dvojni pomen besede "gap", ki pomeni kot glagol nahrušiti, besedati, lajati kot samostojnik pa hudega pasika, šeneta, ki rade laja in se zapija v šlova.

Senator Borah je povdarjal, da se zahteva velika armada, da se lahko doma porabi za poljedeljsko službo. Borah je zelo kritiziral vlado, ker je premalo skrbela za pohabljenе dostojne vojake. Pri tej kritiki mu je senator Reed segel v besedo in je rekel, da so nekateri dodržni vojniki bili poslani v dobrotvorne zavode.

JEKLARSKA DRUŽBA JE ZNIŽALA MEZDO.

Indiana Harbor, Ind. — Inland Steel kompanija je znižala delavsko mezdo za sedemdeset odstotkov. Kompanija je najprej seveda odločila veliko delavcev, da jih izstrada. Zdal dela le okoli pet sto delavcev.

Delavci, ki so brez dela, so sklicali protestni shod in so izjavili, da kompanija ni znižala mezde za sedemdeset odstotkov, ampak znižanje mezde znaša devet in dvajset odstotkov.

Na shod je prišel tudi superintendent jeklarne, da potolaži delavce. Pripovedoval jim je, da družba nima naročil. Seveda je superintendent pozabil povedati, da ima jeklarski trust še več kot osem milijonov ton jekla naročenega. Njegova izjava o primankovanju naročil nikakor ne opravičuje znižanja mezde.

TOBAČNI TRG ZNOVA ODPRTO.

Farmarjem ponujajo še vedno nizke cene.

Lexington, Ky. — V centralnem Kentuckyju so zopet odprli tobačne trge. V Carroltonu so prenehali s trgom že ob dveh popoldne, ker so ponudili tako nizke cene za tobak, da ne krijejo produktivnih stroškov.

Farmarji, ki nimajo sredstev za nakup življenskih sredstev so seveda primorani prodati svoj pridelek po niski ceni. Taki farmarji, ki niso potrebni, pa drže svoj produkt proč od trga.

VELIKA PANIKA NA DUNAJU; BEG ODERUHOV.

DELAVSKI SVETI ZASEGLI 136 TOPOV.

Bankirji in verifikni beše, ko se bliša dan delavske ofenzive.

Dunaj, 18. jan. — Ultimat delavskih svetov, da prevzamejo kontrolo Avstrije v svoje roke 20. januarja, je povzročil veliko paniko na Dunaju. Časopisi sicer mirno razburjene elemente, da pride finančna pomoč iz Pariza, ker zavezniki ne bodo dopustili bankrota države, toda dunajska burkavazija je menda sprevidela, da ni več rešitve in zdaj beži iz mesta. Veliko število bankirjev in verifikov je pobralo denar in železniški kolodvari so natlačeni z begunci, ki se najbolj boje delavske jeze.

Kljub optimističnim poročilom v listih, da se ni vse izgubljeno in da bodo zavezniki dali veliko pomoč, je avstrijska krona padla za sto točk v razmerju z dolarjem v zadnjih dneh.

Vlada je zadnje dni organizirala 30.000 bivših častnikov in podčastnikov v posebni gardi, ki ima skrbeti za mir in red. Delavski sveti pa tudi ne spe in včeraj so zasegli 136 topov in veliko množino drugega orožja ter streljiva. To je še bolj povečalo panične razmere na Dunaju.

ŽELEZNICARJI SO PRISTEPILI PEROTI KANADSKEMU ŽELEZARSKEMU TRUSTU.

Sydney, Nova Škotska. — Obedržni železnice so dobro poznani ob steno jeklarski trust — Dominion Steel Korporacija in Nova Škotska Steel & Iron kompanija, ki ni hoteli priznati železniciam uslužbenecem na svoji železnici iste mezde, kot jo prejemaajo železnice na drugih železnicih.

Skolzi dve leti so se kanadske železnice organizacije borile, da jeklarski trust, ki prejema podporo od zelo močnih kapitalistov in profesionalnih političarjev, preneha to zahtevo. Bilo je vse zamanj, kajti trustovi so nistali, da so tako močni, da lahko kljubujejo železniciarskim organizacijam. Ko so organizirani železnicearji spoznali, da pri trustovih pametna in lepa beseda ni na lada, tedaj so železnicearji sklenili, da ne dostavijo nobene voza jeklarskemu trustu in ga tudi ne potegnejo iz njegovih jeklarn.

Ta akcija organiziranih železnicearjev je tako učinkovala, da se je produkcija jeklarskega trusta sklenaj znižala na ničlo. Ta akcija od strani železnicearjev se nadaljuje, dokler kanadski jeklarski trust ne pristane, da se sporna zadeva predloži železniciarskim razpodišču.

ZENA JE UŠLA, MOŽ JE SKUSAL IZVRŠITI SAMOMOR.

Chicago, Ill. — Tenne so slike iz življenja v današnji družbi profitarstva in izkoriščanja. Komaj se odigra ena drama, je že druga na vrsti.

Joseph Kozmarkov je imel najhben pripor 4 svojo ženo, ki ga je zapustila. To se je zgodilo pred štirimi dnevi. Po štirih dneh so pa našli Kozmarka omamljenega od piva, držoč svojo dve leti in pol staro hčerko mrtvo v naročju ležati na tleh. Sosode so poklicali zdravniško pomoč. Hčerka je bila mrtva. Kozmarkovo življenje je pa na niti.

WILSON MORA POJASNITI MISLJO NA KUBI.

Washington, D. C. — Kongresnik Emerson je predložil resolucijo v poslanski zbornici, ki zahteva, da predsednik Wilson pojasni, kdo mu je dal oblast poslati generala Crowdera na Kubo v svrhu, da preiskuje kubanske notranje zadeve.

VELIK POSTNI ROP V CHICAGU.

VPRIČO VELIKE LJUDEK MNOŽICE SO ROPARJI ODNE SLI DESET POSTNIH VREČ.

Rop je bil tako hitro izvršen, da se najbližnji niso vedeli, kaj se godi.

Chicago, Ill. — Poštni tovoru avtomobil se je ustavil pred železniško postajo Union. Prihiti so poštni uslužbenec, da pomagajo razložiti pošto. V tem trenutku je pridrdral velik črn avtomobil. Ustavil se je pri bližnjem vladnem nakladališču. Iz njega so skočili trije roparji, četrti je ostal v avtomobilu.

Pri poštnem avtomobilu je bilo osem uslužbenec. En bandit je spregovoril in rekel: "Oboroženi smo in storite, kar vam ukazamo." Po teh besedah je ropar odredil tri uslužbenec na avtomobil, da loči registrirano pošto od navadne.

Sofer roparskega avtomobila je pogledal v tem času avtomobil proti severu in se obrnil. Ustavil je pri poštnem avtomobilu. Vojta tolovajev je ukazal, da naj vzejo vroče v bankovski avtomobil. Poštni uslužbenec so ubogali. Po izvršenem delu se je vodja banditov uljudno zahvalil.

Po teh besedah je banit skočil na avtomobil, sofer je pogledal, poštni uslužbenec Hiney je pa prišel kričati na ves glas: "Ustavite onle avtomobil, hiti smo o-ropani!"

Roparji so odneali deset vreč, v katerih je bila registrirana pošta. Pošta se ni odpravila, pošto so talovili zopet, vendar sovedo, da je bilo v sledenju vrstni val, ko so stali delavci.

Polietja je dala kralu na lica mesta. Polietja avtomobili so bili pošani na rano strani, da izvolajo banlite, toda zastonj je bilo iskanje. Banditje so izgubili in niso pustili najmanjše sledi za sabo.

Poštni nadzorniki menijo, da so zadnje tri pošne rope v Chicagu izvršili eni ljudje. Po njih imenju so v zvezi s tolovaji takiljudje, ki dobro poznajo poštno službo.

BOJ ZA KONTROLO PORODOV.

New York, N. Y. — Margaret Sanger prične s kampanjo kršitve Zdrženih držav, da se postavno dovolj dajati informacije za porodno kontrolo.

Sangerjeva se je ravno kar vrnila iz Evrope in izjavlja, da kampanja prične najprej v Pennsylvaniji. Shod se bo obdržal v Readingu, Pa. Večje število bolniških strošne namerava ustanoviti kliniko za porodno kontrolo. Vprašale so državnega prokuratorja, če je taka klinika v Pennsylvaniji dovoljena. Izjavil je, da postave ne prepovedujejo porodne kontrole v Pennsylvaniji, a mogoče je, da v stvar poslo poštno upravo.

Sangerjeva namerava prirediti obširno kampanjo, da se prekličejo v raznih državah postave, ki prepovedujejo porodno kontrolo.

PROHIBICIJA JE ODPRVILA STARE CERKVENE NAVADE.

Washington, D. C. — Gds. A. Lee Robertson, kongresnik, se je razgovarjal s špijarkarji. Razgovor se je zamakal tudi na prohibicijo. In Robertsonova je rekla: Časi so se spremenili. Ko je bil moj praded olinčiran za duhovna, se je zbralo toliko ljudstva, da so izpili tri vode izgnanja.

ROPARSKI UMOR.

Chicago, Ill. — Dva neznana ljudsta sta ustrelila branjeva Hyman Rotsteina in ga oropala za trinaest dolarjev. Rop in umor sta bila izvršena v njegovi branjarji pokoli sedmih vršev.

Mezdno gibanje rudarjev za Leše, Velenje in Zabukovico.

Dne 20. decembra 1920 so se vršila pogajanja za ureditev plačilnega razmerja za rudarje v premogovniku grofa Henckla pl. Damersmark v Lešah. Pogajanja so se vršila v rudniški pisarni v Prevaljah. Rezultat pogajanj je sledeči:

Vse temeljne plače delavstva se zvišajo za 50 odstotkov. Istotako se zvišajo vse pogodbenne plače za 50 odstotkov.

Četrtni nabavni prispevek se od dosedanjih K 150 za delavca in delavko zviša na K 350; za vsakega družinskega člana od 50 K na K 200.

Draginski dokladi ki znižajo za delavca K 15 za vsak storjeni dan in za vsakega člana družine (otroci do 14 leta starosti) po 5 K ostane v veljavi s to razliko, da bodo družinski člani prejeli to doklado tudi za čas morebitne bolezni delavcev. Novi nabavni prispevek se delavstvu prvič izplačajo za prvo četrtletje 1921 torej koncem meseca marca 1921.

Povišek temeljne in pogodbenne plače se delavstvu izplača za nazaj do 31. oktobra 1920.

Drugi dan, to je dne 21. decembra 1920 so se pogajanja za rudarje velenjskega premogovnika vršila v rudniški pisarni v Velenju. Uspeli teh pogajanj je bil sledeči:

Temeljne plače se vsemu delavstvu povišajo za 40 odstotkov. Množina sladkorja, ki ga delavci prejema štiri tedensko po znižani ceni za se in svoje iz rudniškega skladišča, se poviša za delavno osebo od enega kilograma na en in pol kilograma, za družinske člane od pol kilograma na tri četrti kilograma.

Množina moka, pripadajoča delavcem štiri tedensko se razdeli na posamezne vrste sledeče:

1. Delavna oseba dobi 6 kg bele in 9 kg rjave moke ter 3 kg koruznega zdroba.

2. Družinski člani dobijo 3 kg bele in 4 in pol kg rjave moke ter 1 in pol kilograma koruznega zdroba.

3. Na novo bodo prejemale delavne osebe po 2 kg fišola in 1 kg lepenja.

4. Družinski člani pa po 1 kg fišola in pol kg lepenja. Delavcem na 28 dni pripadajoča količina olja se je določila tako, da dobi delavna oseba tudi nadalje do sedanjega količino, to je pol litra jedilnega olja. Družinski člani, ki niso prejeli olja, bodo odslej prejeli tudi po četrt litra.

Količina masti, oziroma slanice se za delavce od 1 in pol kg poviša na 1 in tri četrt kg. Družinski člani bodo kakor dosedaj prejeli po tri četrt kg štirite-densko.

Opravičeni za prejemanje živilo po znižani ceni so:

1. Vsaka delavna oseba, delavca žena in otroci do 14. leta starosti.

2. Nezakonski otroci delavca, če jih delavec preživlja in živi z njim v skupnem gospodinjstvu.

3. Stariši, za katere skrbi delavec in kateri žive z njim v skupnem gospodinjstvu, če je izkazano, da so brez imetja in za delo nezmožni.

4. Gospodinjstvo nad 21 let starih delavcev, če žive z delavcem v njegovem lastnem gospodinjstvu. Kot take morejo priti v poštev delavca mati ali sestra, oziroma kak druga ženska. Ako je delavec pri tuj stranki, materi ali sstri na hrani, oziroma na stanovanju, se to ne smatra kot lastno gospodinjstvo.

5. Otroci stari nad 14 let, če so toliko pobabljeni, da so za vsako delo nezmožni.

Za provizioniste se bo ponovno speliralo na vlado, da se tudi njim prizna pravica na prejemanje živilo iz rudniškega skladišča. Glede potrebne cene olja oblike in obzira za rudarje in njihove družine je akcija že v teku.

Vsi sklepi so veljavni tudi za nazaj in sicer od vključno 3. oktobra 1920 tako glede živilo kakor glede povišanja plač. Kar se tiče živilo bodo rudarji za nazaj prejeli razliko v denarju. Povečane količine živilo v naturi veljajo od 26. decembra t. l. naprej.

Cene, po katerih prejema rudarji iz rudniškega skladišča živila so:

Moka bela kg 170; moka rjava kg 62 v; moka koruzna kg 30 v; sladkor kg 220 K; slanica kg 24 K; mast kg 32 K; petrolej liter 3 K; olje liter 28 K; sol kg 12 v; krompir kg 6 0v; meso, goveje kg 11 K.

Vsi sklepi glede povišanja plačil, veljavne za rudarje v Velenju veljajo tudi za rudarje v Zabukovici.

V Prevaljah in v Velenju so pri pogajanjih zastopali osrednji urad državnih montaniških obratov g. inženir Ludvik Bonča, poverjenik za socialno skrb, dr. Ivan Šiškar, Unijo slov. rudarjev s. Tokan Ivan.

V Prevaljah sta zastopala obrat državni nadzornik in sekretar g. Ivan Brus in g. Ernest Klančnik. Končno je 5 rudarjev zastopalo svoje tovariše.

V Velenju sta zastopala podjetje g. inženir Ernest Čuček, kot predstavnik premogovnika in g. inženir Viktor Šinkovec, Rudarji so kot svoje zastopnike poslali na pogajanja 8 svojih tovarišev.

V Prevaljah so trajala pogajanja od pol 2. popoldne do pol 8. ure zvečer, v Velenju pa od pol 2. popoldne do 9. zvečer.

Ta čas je pri premogovniku v Lešah pri Prevaljah zaposlenih 230 delavcev. Število zaposlenih rudarjev v Velenjem znaša 858, v Zabukovici, kjer je premogovnik istotako državna last, je tudi okrog 230 delavcev zaposlenih.

V Prevaljah in v Velenjem so se pogajanja vršila vseskozi mirno in stvarno.

Pol milijona za stanovanje. V Zagrebu je bilo v neki vili v Tuhkanu izpraznjeno, stanovanje. Zanj so se začeli trgati milijonarji; nastala je praveca dražba, na kateri je stanovanje končno pripadlo stranki, ki je ponedelja kot najemnik za 10 let 500 tisoč kron. Stanovanje obsega samo tri majhne sobe. — Po "Napredu".

Inozemstvo.

Socialistično gibanje v Palestini.

Dunaj. — (Federated Press) — Socialistično gibanje v Palestini je zavzelo odločno revolucionarno stališče in valed tega je postalo zadnje čase tarča persekucij od strani oblasti Rdečake republike, ki eksistira z dovoljenjem Velike Britanije in Francije. Socialisti v Palestini so reorganizirali delavske unije, katere so bile doslej pod kontrolo buržoazne, nacionalistične skupine pod imenom "Ah-dut Havoda"; dalje so organizirali velike pomožne akcije za prihajajoče Rdečake naseljence, valed česar so postali popularni. Nove delavske unije vključujejo žide in Arabce ter so mednarodne. Vpliv novega gibanja se je kmalu širil v mnogih manjših stankah in v velikih demonstracijah v pristanišču Jafi. Socialistična stranka se naziva "Paole Zion" in je postala močan politični faktor v Palestini in ugrožila Rdečakov zionistično oligarhijo in črno otrodokano "Šnorertum". Stranka je izdala poziv na vse delavce v Palestini, da praznujejo triletnico ruske revolucije dne 7. novembra s štiriindvajseturno stavko in povsemimi demonstracijami. Od tistega časa je prišlo malo nove o socialističnem gibanju v Palestini, izvzemši da je bilo več vodilnih socialistov vrženih v zapor.

Vladna kriza v Franciji.

Pariz, 16. jan. — Peret ni mogel sestaviti nove vlade in je večer vrnil mandat predsedniku Millerandu. Predsednik se je obrnil na Brianda, ki je sprejel ponudbo in bo akusl organizirati kabinet. — Valed francoske ministrske krize bo konferenca zvezniških ministrskih predsednikov, ki se ima začeti jutri, najbrže odložena.

Persijski šah je pobegnil iz glavnega mesta.

Pariz, 17. jan. — Francoski zunanji urad je prejel poročilo, da je persijski šah naglo zapustil Teheran, glavno mesto Perzije. Angleška garnizija je tudi izpraznila Teheran in se umaknila v Siraz.

Gompers je bil poražen na pan-amerikanskem kongresu.

Mexico City, 17. jan. — Kongres Panameriške delavske zveze je sprejel resolucijo za ustanovitev naseljenjskih agencij po vseh republikah v centralni in južni Ameriki, katerih naloga bo, zbirati informacije o delavskem polo-

žaju dotičnih držav in obveščati delavske organizacije. Ameriška delegacija z Gompersom na čelu in zastopnik Kostarike je pobijal resolucijo, toda Gompers in Kostaričan sta bila poražena.

Briand zopet na čelu vlade v Franciji.

PaRiz, 17. januar. — Aristide Briand, večkratni bivši ministrski predsednik, je sredi jvila predsedniku Millerandu, da je sestavi novo vlado. Briand si je pridržal tudi ministrstvo za zunanje zadeve. V torek popoldne so novi ministri predstavili parlamentu.

Vprašnje Avstrije pred vrhovnim svetom.

Pariz, 17. jan. — Zavezniški vrhovni svet, ki se te dni zopet zbirajo v konferenci v Parizu, ima na programu tudi vprašanje, kaj je storiti z Avstrijo, ki se nahaja v brezupnem položaju.

Nova poročila o turških smagah nad Grki.

Carigrad, 17. jan. — Uradno poročilo turških nacionalistov se glasi, da je grška ofenziva v okoliščini Eskišera vstavljena, da so se Grki umaknili v neredu in izgubili so celo divizijo vojskova.

Liga centralne Amerike.

San Jose, Kostarika, 17. jan. — Zastopniki španskih republik v centralni Ameriki so na tokratnjem združitvenem kongresu sklenili, da podpisajo pogodbo za združenje vseh prizadetih republik v eno federacijo.

JAVNA ZAHVALA.

Slavonic Immigrant Bank, 436 W. 23rd St., New York, N. Y.

Dragi prijatelji: Po danes prejetem prejemnem potrdilu vidim, da je moja dne 27. oktobra odposlana denarna pošiljatev od 12.758 kron dne 14. novembra prišla na svoje odrejeno mesto in bila tekom 17 dni nastovniku izplačana.

Svota izplačana je v njeni celoti, kakor nakazano, za stroške ni bilo odtegnjenega nič, kar se to dogodi pri drugih tveganjih. Kjer odtegujejo za razne davke in take po 5 do 10 in več odstotkov. Na Vašem točnem in poslovanju se Vam najlepše zahvaljujem in priporočam Slavonic Immigrant Banko v New Yorku vsem ostalim rojakom.

Vas hvala Imbro Dini, 107 W. Sterling av., Barberton, O. Jan. 19.

KAKO SE VOITI ANGLIŠKO.

Vamite v roke angleško knjigo ali časopis, beleščice (note book) in Angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil dr. Kern. Vsako naznako besede poiščite v besednjaku, kako se izgovori in kaj pomeni; zapišite naznake besede v beleščice in jih večkrat ponovite. V par mesecih boste imeli lep sklad angleških besed, katerih bi se dali za stotine dolarjev. Jezniki in stiski večeri so kot nalašč za učenje. Vsaka slovenska hiša bi morala imeti ta besednjak. Narodite ga na sledeči naslov:

Dr. F. J. KERN,
6908 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

Cena besednjaku je 95 s poštno vred. Istotam lahko naročite za \$1.25 Zornanova pesmi, ki vam bodo ugajale.

DR. JOS. V. GRAHEK ZDRAVNIK

Uradne ure so: 10.00 ajutraj do 2.30 popoldne.

843 E. Ohio Street
Telefon Cedar 2388

H. S. PITTSBURGH, PA.

Edini slovenski SLOVENSKI ZDRAVNIK

v Pensilvaniji

Dr. M. Milojevič

preje volilni odločitev in volilni odločitev dobil volilni odločitev v Gradcu na Slovenskem.

877 W. Wood Street
PITTSBURGH, PA.

IJE JE

John Gostinčar, doma iz Gostince pri Zalogu pod Ljubljano. Cenjene rojake ljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, ali ako bo sam šital ta oglas, naj se mi hitro prijavi na moj naslov: Frank Peršin, R. 5, Box 50, Greenwood, Wis.

ODHOD PARNIKOV.

New York—Trent

18. jan.—Pannonia
20. jan.—Belvedere
22. jan.—Argentina
1. feb.—Italia
3. feb.—President Wilson
15. feb.—San Gasto
16. marca—Columbia
19. marca—Argentina
26. marca—President Wilson
2. aprila—Belvedere

New York—Mavre

18. jan.—La Touraine
20. jan.—La France
22. jan.—La Savoie
5. feb.—La Lorraine
15. feb.—Chicago
16. feb.—Leopoldina
17. feb.—La France
26. feb.—La Savoie
8. marca—Rochambeau
15. marca—La Touraine
17. marca—La France
19. marca—Chicago
28. marca—La Savoie
4. aprila—La Lorraine
15. aprila—Rochambeau

New York—Cherbourg (Francija)

20. jan.—Imperator
22. jan.—Saxonia
3. feb.—Aquitania
8. feb.—Albania
17. feb.—Imperator
26. feb.—Aquitania
15. marca—Saxonia
16. marca—Albania
22. marca—Aquitania
7. aprila—Mauritania

Za cene in druge podrobnosti se obratite na:

Zakrajšek & Celark,
70 — 9th Ave., New York City.

GRAMOFONSKE PLOŠČE

Pilite po novi cenik.

Velika zaloga ur in streliva.

Wm. Sitter Co.

5905 St. Clair Av.
Cleveland, Ohio

CUNARD LINE

PARNIK "CARONIA"

20.000 tonelat

V NAPULJ

odpluje dne 15. januarja 1921.

TRST MIMO NAPULJA

Cene tretjemu razredu je \$104.50

in \$5.00 vojnega davka.

Oglasite se pri bližnjem Cunard agentu.

TEKOM TREH TEDNOV

se izplačujejo denarne pošiljate v stari domovini poslane po

SLAVONIC IMMIGRANT BANK,

ki je pod neposredno kontrolo bančnega ministarstva države New York.

Kdor z našim posredovanjem pošlje denar svojcem v staro domovino ga izplačamo naslovniku v teku treh tednov. Po nam poslani denar se izplačuje v nakazanem znesku brez kakšnega odbitka za kakršnekoli stroške. Obstoje nicer Banke ki računajo stroške za pošiljanje pošiljalcu in prejemniku, a mi ne računamo nobenih stroškov za to. Cene, ki Vam jih nudimo v jugoslovanskih kronah ali dinarjih izplačujemo v celoti in ne računamo za to nobenih stroškov.

Naša Banka je Državna Banka s vplačanim kapitalom od 100.000.00 dolarjev in vplačanim rezervnim fondom od 30.000.00 dol. in ta cel kapital in rezervni fond je poročito za gotovo in točno izplačilo poslanega denarja v starem kraju v teku treh tednov. Vsa izplačevanja denarja v Jugoslaviji nadzoruje osebno naš tam nahajajoči se glavni blagajnik g. Pavlovič.

Razun najhitrejšega in najtočnejšega pošiljanja denarja prodajamo

PREVOZNE LISTKE ZA VSE PARNIKE

preko Atlantakega oceana, Sredozemakega morja. Neposredni smo zastopniki vseh parniških društev in pri nas lahko dobite najboljši prostor na parniku, ako nam to za časa naznanite.

Dobivamo potnike iz starega kraja v Ameriko in vam dajemo vsa navodila za to brezplačno.

Pripravljamo potnikom pase (potna dovoljenja) za stari kraj in pomagamo dobiti vse druge k temu potrebne spise.

SLAVONIC IMMIGRANT BANK

436 West 23rd Street,

New York, N. Y.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vas kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošljemo denar tudi v Srbijo, Bugarsko in Rumunijo. Jamstvo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

PRODAJAMO SIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota po 8:30.

KASPAR STATE BANK,

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

DRŽAVNI DEPARTMENT JE POBEGNIL IZ PROTIRUSKIH ZAKOPOV.

Državni department ni še danes objavil imen ameriških ujetnikov v Rusiji.

NEKOLIKO LUČI NA "NEZMOTLJIVO" DIPLOMA-OIJO.

Washington, 18. jan. — (Poročja Paul Hanna, korespondent F. P.) — Državni department je zdaj sledil departmentu za delo (znamenito pismo tajnika W. B. Wilsona glede izгона sovjetskega poslanika je že znano) in se je "strategično umaknil iz doslej nedosežnih protiruskih zakopov. Davis, namestnik državnega tajnika, je v svojem pismu na adresu Civic Federation zanikal obtožbo, da je "Wilsonova uprava odrekla vsako živlino pomoč onemu delu ruskega ljudstva, ki je pod kontrolo sovjetske vlade." Na to obtožbo je Davis kratko odgovoril: "To je laž."

Mr. Davis lahko najde v shrambah svojega departmenta kopijo pisma, katero je pisal državni tajnik dne 10. junija 1920 in ki se glasi:

"Pomožnemu odboru ameriških žena v Washingtonu, D. C., 217 Woodward Building: Cenjene gospe! Naš oddelek je prejel vaše pismo, datirano 22. maja, v katerem prosite za dovoljenje, da smete poslati parnik z živili in drugimi potrebščinami v Rusijo pod boljševiško kontrolo. Zanimamo se za stvar in odobravamo človečansko čustva, ki vas vodijo je pri tem delu.

"Naše mišljenje pa je, da morajo ruske oblasti, kakršnekoli že so, prej izpustiti ameriške državljane, ki se nahajajo v ruskih zaporih vsled krivih obdolžitev, predno more ameriška vlada kaj storiti za pomožno akcijo v prid Rusov. Ujetniki so odrezani od vsake zveze z zunanjim svetom in vsi naši napori, da bi jim pomagali, so bili do danes brez uspeha. V Rusiji se nahaja okrog dvajset ameriških državljanov, ki so v zaporih. Department je obveščen, da se Rusija niti ne zmeja za naše prizadevanje v prilog teh ujetnikov. Njihova krivda je zelo malenkostna in vse obtožbe protinjim so najbrže neodkritostne in brez podlage. — S spoštovanjem Bainbridge Colby."

Iz tega pisma je jasno razvidno, da državni tajnik je odkril pomoč ruskemu ljudstvu v onem velikem delu Rusije, ki je pod kontrolo sovjetske vlade. — Kar se pa tiče "okrog dvajsetih" ameriških državljanov, ki so bili v ruskih zaporih v zadnjem juniju, je tajnik Colby prejel, da je bilo v Združenih državah aretiranih in zaprtih dvajsetkrat dvajset ruskih državljanov — in še več — ob času pogonov pred enim letom, ki se niso popolnoma pomehali. Colby in Davis sta tudi ignorirala sliko nepostavne militaristične invazije, ruskih pokrajin, ki se je izvršila na ukaz predsednika Wilsona v avgustu 1918 in katere je povzročila, da so Rusi zaprli sumljive Američane v svoji sredi.

Državni department ni nikoli objavil imen Američanov, ki so zaprti v Rusiji. Eden je znan — in ta je Kalamitiano (čudno ime!), katerega je ostavil v Rusiji v vohunске svrhe ameriški konzul, ko je zaprl svoj konzulat v Moskvi na odredbo našega državnega departmenta. Kalamitiano je še v ječi, v kateri se mu pa ne godi slabo. Drugi ujetnik je gospa Margareta Harrison, katero sta poslala ameriški in angleški poslanik iz Varšave v Rusijo po spionskih poslih, toda bila je zasacena čim je prišla z delom. Tretji ujetnik je kapitan Emmett Kilpatrick, ki se je bojeval proti Rusiji v poljski armadi predno je bil uradnik ameriškega Rdečega križa na Vranglovi fronti, kjer je bil ujet. To so vsi znani ujetniki. Ker državni department ne sprejema pisma ne telegrama od sovjetske vlade, niti ne sprejema pisma od sovjetskega zastopnika v konferenci, je izgovor, da ruska vlada neče izpustiti teh ujetnikov, zelo plačkan.

Pomožni državni tajnik Davis je smiselno, ko piše, "da ameriška vlada zdaj ne sodeluje v nobeni

oboroženi akciji proti sovjetski Rusiji, niti ne podpira nobene take akcije z denarjem, močmi ali s strelivom." To je resnica — od tistega časa, ko so rdeče armade pograle v morje ali prisilile na kapitulacijo vse tiste invaderje, katere je Wilson zalagal z opremo.

Najbolj poniževalno za vse Američane, ki se verujejo v svojo narodno neodvisnost, je pa presenetljivo priznanje podtajnika Davisa, ki pravi, da je bil program ameriške vlade glede Rusije diktiran iz Evrope. V svojem pismu — ki ga omenjamo v začetku — namreč pravi, da "ni res, da je predsednik Wilson na svojo pest odredil invazijo Rusije, kajti ameriška vlada je stala na stališču opozicije proti vsaki intervenciji že mesec pred sklepanjem vrhovnega sveta (v Parizu), ki je zaključil, da se pošlje čete v Rusijo; od tistega časa smo se vedno trudili, da omejimo skupno intervencijo kolikor je mogoče."

Davisovo pismo pokazuje, da je državni department na popolnem begu iz ruske bitke in vrgel je od sebe orožje ter pustil na bojišču vso opremo!

Bitke na Irskem.

Dublin, 18. jan. — V središču Corka je večeraj popoldne divjala ljuta bitka, ko so oboroženi republikani napadli policijsko postajo v Tuckey'ski ulici. Napadalec so se poslužili pušk, revolverjev in bomb, policisti so pa odgovarjali s strelom skozi okna obleganega poslopja. Streljanje je trajalo pol ure, ko je prišla četa vojakov na pomoč obleganim policistom. Vojaki so odpeli ogenj iz streljane in napadalec so se umaknili. Poročilo molči o izgubah.

Republičanski napad na policijske barake v Mullinavatu je bil odbit.

Vojno sodišče v Dublinu je obsodilo tiskarskega delavca Patricka Mahona na pet let ječe, ker je tiskal republikanske dokumente. Vojaki naval na del Dublinu je bil večeraj končan. Kakor izgleda, ni naval prinesel Angležem nobenega posebnega rezultata. Osem oseb je bilo aretiranih; toda pozneje so bile izpuščene. Angleži so najbrže iskali orožje v hišah, toda poročajo se ni, če so kaj našli.

London, 18. jan. — Policija je aretirala šest moških, ki so obtoženi, da so poskušali zažgati velika skladišča petroleja v Wadsworthovo zadnjo soboto zvečer. Po mnenju policije so aretiranci voditelji irske teroristične organizacije v Londonu.

Langdonova afera.

Washington, 18. jan. — Državni department je objavil nadaljnje podrobnosti o umoru poročnika Langdona v Vladivostoku. Admiral Graves je brzojavil večer, da je japonsko sodišče ugotovilo, da stražnik ni imel vzroka streljati na Langdona. Stražnik je pri zaslišanju spremenil svojo prejšnjo izpoved, tako da se zdaj brez malega ujema z izjavo Langdona na njegovi smrtni postelji. Umor se je izvršil 8. januarja ob štirih zjutraj na stranskem hodniku ulice Petra Velikega ravno nasproti glavnega stana 11. japonske divizije. Langdon je korakal počasi po strmem, ledenem hodniku nazvzgor in si svetil z žepno električno svetilko, da je ložje videl pot. Ko je prišel nasproti japonskega glavnega stana, je stražnik pred stanom zavpil: "Amerikaneec!" Langdon je odgovoril, da je Američan, nato pa je vojak brez vsakega nadaljnjega vprašanja ustrelil. Puško je držal v poziciji kakor pri bajonetnem napadu. Kropla je zadela poročnika v hrbet in obstala nad srcem. Langdon je potegnil revolver in oddal dva strela proti Japoncu in nato je odšel na svojo ladjo. Poročnik je bil pri popolni zavesti, ko je naredil izpoved. Bil je popoln abstinent in nikoli ni pil alkoholnih pijač.

Vladivostok, 17. jan. — Langdonova žena, po rodu Rusinja, s katero se je bil poročil po ruskem civilnem zakonu, je izvršila samomor, ko je izvedela, da je ubit. Njen prvi soprog je bil neki ruski častnik, katerega so ubili boljševiki.

ISČE SVOJEGA SOPROGA.

Žena isče svojega moža Leopolda Karničnik, pisala je že več pism, pa ni dobila nobenega odgovora. Ne vem, ali je še živ, ali je mrtel. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, naj mi to naznani, ako bo pa sam čital, naj se prijavi svoji soprogi, na naslov: Antonija Karničnik, vas Čeplice, pošta Vransko na Stajerskem, Jugoslavija.

ISČE SE POSLOVODJO.

kateri je popolnoma zmožen voditi trgovino v združni prodajalni, katere obratuje že šest mesecev. Delo je stalno za pravga poslovodja. Vse ponudbe morajo biti poslani do 31. januarja, 1921 na naslov Frank Pagne, 5633 Butler Street, Pittsburg, Pa. Prosi se, da vsak priloži kako izkazilo o svojih zmožnostih. Odbor Zdržne prodajalne.

ISČEM SLUŽKINJO.

najsiho Slovenka ali Hrvatka. Jaz sem vdovec, imam dva otroka v starosti od šest do osem let. Želim dobro služkinjo za izvrstno, lepo opravljeno hišo. Katero veselji, naj mi piše. Plaša po dogovoru. Naslov je: V. Jellens, 1322 10th Street, Oregon City, Oregon.

ISČEM DELAVCA!

Sprejem delavca Slovenca za delo na farmi; delo je stalno pozimi in poletu. Kateri vesele tako delo, naj se izjavi. Več se poizve pisмено. Pišite na naslov: John Golja, R. 1, East Worcester, New York.

Začimbe, salike in najraznovrstnejše

DOMAČA ZDRAVILA

katera pripravijo magr. Knapp, imam vedno v zalogi.

Pišite po brezplačni omiki.

MATH. FREDER

P. O. Box 772, City Hall Station, NEW YORK CITY.

SLOVENSKI AMERISKI JAVNOSTI.

Slovenec iz Amerike se tem potom blagohotne naknaje, da se je tvrdka LEO ZAKRAJŠEK, 70 — 9th Ave., New York City, zaradi velikega in neprestano rastočega prometa reorganiziral in sicer na ta način, da je svojemu dosedanemu delovnemu pridružil tudi posle privatne banke ter da od NOVEGA LETA naprej posluje pod imenom: ZAKRAJŠEK & ČEŠARK — na istem naslovu.

Kakor do sedaj, bo tudi na naprej vse poslovanje pod osebnim vodstvom ustanovitelja in dosedanjega voditelja te tvrdke, LEO ZAKRAJŠEK, vsled česar so rojaki lahko uverjeni, da tvrdka ne bo krenila s poti dosedanjega poštenosti, točnosti in poštenosti, temveč da se bo trudila, da svoje poslovanje vsestransko izboljša v korist onih, ki se je bodo posluževali.

Od države New York je ta tvrdka sedaj dobila bančno dovoljenje, kar bo mlasti pri polnjanju denarja v stari kraj velike važnost in koristi, ker tvrdka ne bo vezana posluževati se raznih bančnih podjetij in njih gves v ta namen, temveč se bo v svojem poslovanju s stari krajem lahko posluževala onih zvez, katere je g. Zakrajšek pripravil v času svojega obiska v starem kraju. Polnjanje denarja se torej sedaj izvršuje pod državnim nadzorom in pod jamstvom, ki ga je tvrdka položila pri državi in ki ga zakon določuje za izvrševanje teh poslov.

Na podlagi vseh teh važnih pridobitev, nastopa ta tvrdka leto 1921 z zavestjo, da je v najboljšem stanu služiti svojemu narodu še v dosti večji meri kakor do sedaj.

Podpisana lastnika se ob tej priliki kar najtopleje priporočava znanstvu in naklonjenosti vseh rojakov v Ameriki brez razlike, nagotavljajo jim točno in pošteno postrežbo v vsakem slučaju.

Z odličnim spoštovanjem,

ZAKRAJŠEK & ČEŠARK

Private Bankers

70 — 9th Ave.

New York City.

Premislite dobro, komu boste izročili denar za polnjanje v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in slarabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Kani agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se slavi v denarnem prometu nepričakovano za preke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim nezkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je viliko vprašanje.

Naše denarne polnjalne se sedanjí čas po novi zvezi in na novi način primerno sedanjim razmerah v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,

105 Cortlandt St.

New York, N. Y.

NA RAZPOLAGO IMAMO SE NEKAJ IZTISOV "AMERISKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA" letnik 1921, ker so nam nekateri zastopniki in tajniki vrtili neprodane iztise. Kdor ga želi, naj pošlje narodilo takoj. Polnjalne lahko poštno znamke. Narodila naslovite: Proletarec, 3639 West 26th Street, Chicago, Ill. Koledar stane mehko vezan 75c, vezan v platno \$1.00.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Januarja-21) pomeni, da vam naročnik na poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO 'PROSVETA', 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

lahkorp. 17. junija 1917 v drlavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

Predsednik Vincenc Calkar, podpredsednik Anton Hrest, Box 146, Cazenberg, Pa., gl. tajnik Matthew J. Turk, tajnik bolniške oddelka Paul Berger, gl. blagajnik John Vogrich, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBOR.

John Underwood, predsednik, 408 May St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radick, Box 432, Smithton, Pa., Frank Sumrak, 6200 Freedom Ave., Cleveland, Ohio, John Erment, 1048 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jack Anshelitz, Box 286, Moss Run, Pa. ANTON RADICK, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sulzer, Box 104, Gresh, Kans., za Jugoslav. Leo Kukur, Box 248, Gilbert, Minn., za svetovno.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovic, predsednik, 18217 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio, John Anshelitz, 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Peter Bernik, 3183 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor.

Vincenc Calkar, John Underwood in Matt Petrovic.

Zdržiitveni odbor.

Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trifoli, Box 181, Lawrence, Pa.

John Owen, 343 Englewood, Detroit, Mich. Jos. Skub, 1101 E. 62. St., Cleveland, Ohio.

Mary Udevit, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6283 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Zvernik.

POZOR! — Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem središču, se vrši tako: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedništva in naslovi Predsedništva S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVA, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabe se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z SLUGAJNISKIMI POSLI se pošljajo na tajništvo Služništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljajo M. Petrovicu, predsedniku nadzornega odbora, glavnemu središču.

Val pritožbi na gl. izvrševalni odbor se naj pošljajo na naslov: John Underwood, 408 May Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti izvršitelju glasila se naj pošljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Val dopis in drugi spisi, manjvali, oglaš, naročila in spisi vseh, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošljajo na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BAKRENE KOTLE

BAKRENE KOTLE izdelane iz najfinjšega bakra v velikosti za 4 galone po \$15.00; 6 galonov za \$20.00; 8 galonov za \$25.00 in 10 galonov za \$45.00. F. O. H. New York. (Vi plačate pošiljatsve stroške). Pošljite denar z naročilom. Iztokato pošljemo tudi posoda za čiščenje.

VICTORIA SUPPLY CO., 684 Marion Bldg., New York, N. Y.

JUGOSLOVANSKI KOLEDAR ZA LETO 1921.

Poleg katoliških in pravoslavniških godov obsega mnogo drugih zanimivosti, kakor zabavne in poučne povesti, razne koristne nasvete za hišo in dom, več pesmic, smetnice itd. Cena mu je samo 25c s poštnino vred. Naroča se pri:

SLOVENIJA,

383 First Ave., Milwaukee, Wis.

PRISILJEVANJE V AMERIKO PREPOVEDANO

Ameriški konzulati v Evropi ne bodo imeli pravice izdajati dovoljenja v Ameriko po 4. marca, 1921.

Kdor hoče dobiti svojce v Ameriko, naj si da hitro pri meni naročiti potrebno listino, tako da oboje v starih kraju dobi dovoljenje od ameriškega konzulata pred 4. marcom, 1921.

MATIJA SKENDER,

Javni notar za Ameriko in stari kraj.

5227 Butler Street, Pittsburgh, Pa. Slikarja in Trsta v New York stane \$85.00.

KUPUJEM delnice Cooperative Society of Amerika in plačam za nje po \$30 za vsako delnico. L. J. Mather, 6807 Union Ave., Chicago, Ill. Phone Englewood 187.

Januar 1921 31 dni

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York, N. Y.

S svojo petindvajset letno skuhajo stavim na raspolago moj bančni urad vsem Jugoslovancem za vseh vrst posle kot:

Polnjanje denarja v vse kraje Jugoslavije po najnižji ceni, bodisi v kronah, dinarjih ali dolarjih.

Prodajam vozne listke za vse črte po ustanovljeni ceni.

Prejemam denar na uloge in plačam 4% obresti.

Ako želite dobiti svojce v Ameriko, obrnite se na našo banko, katere vam da vse potrebne pojavnice in ugodnosti, kako jih zamorete dobiti.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste še kaj pomagali našim trpečim sovratnikom v domovini? Ako ste, tedaj nikar ne pozabite jim še nadalje kaj poslati.

Ne pozabite,

da pri nas ni bilo še nihče prevaran. Naša potreba je vedno med najboljimi. Pri polnjanju vašega denarja se vedno poslužite naše tvrdke. Vam gotovo ne bode nikdar žal, ker naše cene so najnižje in isplačamo v domovini v najkrajšem času, kar vam tudi dokazemo s potrdilnim podpisom prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge. Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo svojce in starega kraja hitro in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali pa pišite na:

NEMETH STATE BANK,

IVAN NEMETH, predsednik.

10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1507 Second Ave.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Priloga: Zedinjene države (lavan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, za tri mesece, in za izposojnino \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2667 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slavonic National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Dobro jutro!

Dobro jutro v obliki n. pr. (Januar 31-21) poleg valoga imena in naslova, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite je pravo, da se vam ne ustavi list.

EJ, MASTNI SO PROFITI, DELAVCEM PA TRGAJO MEZDE!

Tekstilne delavce je prve zadela trda in kovana pest letnikov, ker je njihova organizacija šibka. Njim so bili trgati mezdo in podaljševati delovni čas. Pri tem pa podjetniki naglašali, da morajo tako postopati, če morajo bankrotirati. In našli so se ljudje, ki so verjeli, tekstilni baroni govore čisto in zlato resnico, ko so likovali o slabih časih.

No, pa si oglejmo še profite tekstilnih baronov, da znamo, kakšni reveži so!

Fall River Cotton Mills kompanija je v letu 1920 tako go plačevala sirovine in plačevala tako visoke mezde svojim delavcem, da je kljub temu napravila devet milijonov devet sto devet in osemdeset tisoč in tri sto dolarjev čistega dobička, ki ga je družba razdelila med svoje delničarje. Ta vsota znaša 29.84 odstotkov njene vnice.

In kaj je storila ta družba? Svojim delavcem je znižala mezdo za pet in dvajset odstotkov!

Taka fina kompanija je tudi American Refining in Smelting kompanija, ki je poznana tudi pod imenom rusopliniški trust. Družba je namreč znižala svojim delavcem in uslužbencem, ki prejemajo manj kot pet tisoč dolarjev mezde na leto, mezdo za petnajst odstotkov.

Kaj pa njeni profiti? Leta 1901 je bila družba zasvojlina s \$3,838,000 dobička. Leta 1918, ko je vihrala bojna vihra je imela družba \$13,887,000 čistega profita. Leto kasneje, to je leta 1919 ali predlanskim, je imela družba \$11,248,000 dobička. Tako poroča okrožnica, ki je njen predsednik Simon Guggenheimer izdal na delničarje družbe.

Kako velik je družbin dobiček letos, pa še ni znano, vendar družba še ni podala svojega poročila. Ali značilno je, da je družba znižala delavcem mezdo, ko je bil njen dobiček predlanskim skoraj štirikrat tako velik kot pred leti.

Profiti podjetnikov govore, da ni najmanjšega vzroka za znižanje delavske mezde. Kjer se delavska mezda znižuje, se to zgodi zaradi podjetniške lakomnosti.

ČUDNA SO VČASI POTA PRAVICE.

Governor Allen ni napravil precej šuma s svojo protistrajkovno postavo le v Kansasu in danes ni poznan le v tej državi Kansas v Ameriki, ampak poznajo ga mena že tudi v Evropi.

Postopanje industrijalnega sodišča ni obudilo le pozornosti med ameriškimi delavci, ampak zanimajo se tudi delavci v Evropi, kakor se ameriški delavci zanimajo za delavske stvari, ki se gode v Evropi.

Allenov zakon je zelo enostaven. Če delavec zastavi, predno je industrijalno sodišče izreklo svojo zadnjo besedo, gre v zapor. Doživeli smo, da je šel v zapor celo predsednik štirinajstega distrikta rudarske organizacije, ker se ni odzval vabilu industrijalnega sodišča. Ako pride človek pred to sodišče, ki ima precej rejeno denarno moč, je seveda nekaj drugega, o čemur smo se lahko prepričali pred nekaj tedni.

Zakon pravi, da se vsakdo kaznuje, kdor omejuje produkcijo živčnih in življenskih potrebščin. Ljudje so mislili, da ta zakon enako velja za podjetnike in delavce. O tem so bili ljudje še toliko bolj prepričani, ker je Allen ob raznih prilikah povdarjal, da je postava za vse enaka: podjetnike in delavce, pri tem je pa slikal, da nastanejo raje razmere v državi Kansas, ko prične zakon učinkovati.

Pred nekaj tedni je par bogatih mlinarjev zaprlo svoje mline v Topeki. Mlinarji so tako ravnali, da ne pade cena moki. Računili so, če producirajo veliko moka, da pade cena, in če pade cena, da bo dobiček zelo medel ali da ga sploh ne bo.

Mlinarji so bili pokleani pred sodišče. In kaj so jim tam povedali. Rekli so jim, da ni treba izpovedati pod prisego. Mlinarskim industrijalcem se je razvijal jezik in pripovedovali so na dolgo in široko, zakaj so omejili produkcijo moka, ne da bi vprašali industrijalno sodišče za dovoljenje. In ko je bila obravnava končana, so mlinarji odšli izpred sodišča kot patrijotični ljudje.

In tako razsvetljuje kansaska afera čudna pota, po katerih včasih hodi pravica.

Ali boste res budič in pokot kot strašilo odpravila mizerijo s tega sveta?

Ko je zvezni sodnik Robert E. Lewis na zveznem okrožnem sodišču obsodil nekoga trgovca z leki in omotnimi predstvi na deset let ječe, ker je prodajal nesrečnikom kokain, morfin, opij in druge take strupe, ki žrtvijo zaslužijo v sladke sanje o nebesih na tem svetu, je napravil daljši govor navzočim v sodniški dvorani. Konec svojega govora je pa poslušalcem priporočil, da naj gredo med svet in mu povejo, kar jim je on povedal.

Jedro sodniškega govora je bilo, da strah pred hudimi pekli odpravi ves nepokoj na svetu. Povdarjal je, da je potreba, da se ljudstvo vrne k veri, kakršna je bila v onih starodavnih dobrih časih, ko je ljudstvo verjelo, trdno verjelo, kar so jim ušli duhovni. In če se bo ljudstvo prišlo bati hudic in pekla, tedaj po sodniškem mnenju prav zanesljivo izgine nepokoj iz Amerike.

Sodnik mogoče ne ve, da takih dobrih časov ni bilo nikdar na svetu, da so ljudje verjeli vase, kar so jim pripovedovali duhovni, ni, še manj pa živeli po njih naukih, ker se duhovni sami niso ravno po naukih, katere so oznanjevali drugim.

Sodnik meni, da strah pred pekli in hudicami spreobrne zločince v angelje, oduševlja v slovesnega dobrotnika, pijanca v treznega človeka itd. Sodnik je tudi govoril o časih, ko se na pr. mali deček ni upal živžgati v nedeljo v navzočnosti svoje matere.

Well, sodnik naj malo študira zgodovino in spoznal bo, dokler je bila uvedena privatna lastnina, imamo na svetu tatove, vlomilce, morilce in druge vsakovrstne hudodelce. Saj mi še poudariti ni treba v zgodovino, ampak odpre naj sv. pismo in našel bo tam, da je bil Adam izgnan iz rajskega vrta zaradi neupoštevanja nevoščljivosti, ker se je Abelov dim pri bogoslužni daritvi dvigal proti nebu. Kajnov se je pa valil nizko nad zemljo. In takrat je bilo vendar zadosti živih človekov, ki so bili na svetu samo štirje ljudje: Adam, Eva, Kajin in Abel.

Poglejmo v srednji vek, v čas puritanizma in inkvizicije. Bridgarjev je bilo skoraj vsi kot ljudi za dolo. Hudodelstvo se pa množilo kot goba na dnu.

Vas ali mesto, v katerem se je rodil sodnik Lewis ni pa ves svet. Tudi najdemo dosti vasi, v katerih ni hudodelcev, čeprav ljudje ne verjamejo v peklo in hudice. In zakaj ni v takih vasi in mestih hudodelcev? Ker ne postojajo v njih razmere, ki rode hudodelce.

Takrat, ko je bil sodnik Lewis še deček, je najbrže v njegovi rodnini mestu ali vasi vsakdo toliko zaslužil, da je poskušal preživeti sebe in svojo družino s svojim zaslužkom. Danes je malo takih vasi in mest na svetu, saj jih je težko najti, kjer je uveden sodniški sistem produkcije.

Četudi ljudje se prav malo ozirajo na božjo zapoved "ne kradi", ker se lažni želodec ne da potlačiti s takimi zapovedmi. Podjetnik se malo ozira na božjo zapoved: "ne želi svojega bližnjega blaga", ker bankrotira, če ne izkoristi svojih delavcev in ne gleda na to, da uniči svoje konkurente. Zakon današnjega produktivnega sistema je tak, če Janez ne uniči Toneta, bo Tono uničil Janeza. Hudič in peklo pa nimata pri tem uničenju najmanjšega poudara.

Hudodelstva se ne dajo odpraviti, ako se ljudje strajajo s hudicami in pekli. Tudi nepokoj se ne da odpraviti s takimi sredstvi, kajti če bi bilo kaj takega mogoče, bi bili to poizkusi iz duhovnih raznih ver in bi ne čakali na sodnika, da pride na dan s svojim nasvetom.

Sodniku Lewisu je priporočila, da študira današnji produktivni sistem, priporočila se mu tudi Marksov "Kapital" in druge knjige, ki se pečejo s sedanjim gospodarskim sistemom in spreminjajo sedanji produktivni sistem. In prišel bo do spoznanja, da je napravil veliko zmotu, ko je priporočal, da vera v hudice in peklo odpravi sedanji nepokoj.

Dvojna mera.

V državi Kansas imajo zakon, ki prepoveduje stavke in ki ima namen uravnati produkcijo.

Zgodilo se je pa, da je sedem mlinarjev omejilo produkcijo v svojih mlinih, ne da bi vprašali industrijalni razsodišče, če to lahko store. Mlinarji so omejili produkcijo moka, da obdržijo visoke cene.

Komaj so bili mlinarji pozvani pred razsodišče, da se zagovarjajo zaradi svojega čina, je zasumelo v velebizniških listih. Drug za drugim so hoteli pripovedovati, da so mlinarji podjetniki in kot podjetniki imajo pravico, da upravljajo svoje; zdihovali so, kam bodo pa podjetniki prišli, če se jim odvzame ta pravica.

Dobro! Ej, velebizniško časopisje je pisalo popolnoma drugače, ko je bilo treba rudarjem in drugim delavcem odvzeti stavekovo pravico. Takrat je to časopisje hvalilo gubernerja Allenja kot najmodrejšega državnika, ker je odvrnil nevarnost strajkov, kadar strajki seveda niso vseh podjetnikov.

Taka je mera velebizniškega časopisja, kadar gre za interese delavcev in podjetnikov. Mlinarji kot podjetniki ne morejo obravnavati svojih mlajnov, če vidijo, da imajo izgubo, delavci pa lahko delajo, čeprav ne morejo izhajati iz mezde, ki jo prejemajo. Kljub takemu modrovanju pa keriti ravno to časopisje, da v Ameriki ni razredov, ampak da smo vsi enaki.

Dokler niso prišli mlinarji kot podjetniki pred industrijalno sodišče, je ta pesmica o enakosti mogoče še imela nekaj privlačne sile med onimi ljudmi, ki spe z odprtimi očmi pri belem dnevu. Ta priskrba pred sodiščem je pa mnogim duševno slepih ljudem pomagala, da so spregledali, kajti velebizniško časopisje je bilo prišlo povedati, kako sodi zdaj o postavi, ki drži podjetnike za vrat, katero je preje prodajal za največje državno modrost. In ta razlaga v velebizniškiški govorci, da ni važno, če pride pred industrijalno sodišče človek v oguljenem jopcu, ali v obleki najnovejšega kroja. Kadar stoji delavec pred razsodiščem, ker je predložil postavo za uravnavo produkcije, je postava največja delavska modrost. Ali kadar pride pred sodišče isto sodišče podjetnik zaradi greha, radi katerega je bil prodal delavske kaznovane postavke, postava ni več najvišja delavska modrost, ampak podjetnik se vendar ne more kaznovati, če varuje svoje interese.

Kdor je sodil, da bo velebizniško časopisje hvalilo postavu, če jo razsodišče tako izrabi proti podjetnikom kot napram delavcem, je bil res velik optimist ali pa nevedeh tepec, ki ne sliši nič, ne vidi nič, kaj se godi okoli njega.

Dokler postoji pravilo v človeški družbi, da produciramo zaradi potrebe in ne zaradi ljudskih potreb, ni nikar ničeno in prikladno, če bo veljala enaka mera za delavce in podjetnike.

Kolaj je ljudem odprte, je lahko že preje opazil, da pravica, ki je sekajo kot dano zavezanosti oči, prav dobro vidi, kdo stoji pred njo: delavce v oguljenem jopcu, ali pa podjetnik, oblečen po najnovejši modi.

Dokler postoji pravilo v človeški družbi, da produciramo zaradi potrebe in ne zaradi ljudskih potreb, ni nikar ničeno in prikladno, če bo veljala enaka mera za delavce in podjetnike.

Kolaj je ljudem odprte, je lahko že preje opazil, da pravica, ki je sekajo kot dano zavezanosti oči, prav dobro vidi, kdo stoji pred njo: delavce v oguljenem jopcu, ali pa podjetnik, oblečen po najnovejši modi.

NOVA FORMA DELAVSKE ORGANIZACIJE V MINNEAPOLISU.

Minneapolis, Minn. — Tukajšnje delavske strokovne organizacije so ustanovile svet za akcije po načrtu britanskih delavcev. Namen tega sveta je, da omogoči v slučaju potrebe skupno akcijo vseh delavskih strokovnih organizacij. Te novi organizaciji so se pridružili tudi železničarji. Oni pravijo, da je živa potreba, da so vse delavske strokovne organizacije v mestu organizirane še posebej v centrali, če pripadajo ali ne "Ameriški delavski federaciji".

Višna vprašanja, s katerimi se bo ta svet takoj peal so sledeča: Kako je treba nastopiti proti akcijam podjetnikov za odprto delavnico, da se dosežejo uspehi. Napraviti je treba na zakonodajne zbornice skupen pritisk, da ne bodo sprejeti protistrajkovni zakoni, postaviti za uvedbo državne pooblaščenice in ustanovitve industrijalnih sodišč.

Oljni kralj prodaja delnice svojim delavcem.

Standard Oil kompanija v New Jerseyu, ki je pod kontrolo John D. Rockefellerja, je pričela prodajati delnice svojim delavcem. Navadne delnice po sto dolarjev so bile razdeljene na štiri dele po pet in dvajset dolarjev, da jih bodo delavci lažje kupili.

"Takega gospodarja je treba imeti, kot je naš", je mogoče vzkliknil marsikateri nezaveden delavec, ki gara za Rockefellerjeve interese, ko je izvedel, da bo odslej lahko kupil par delnic od kompanije, ki mu dovoli milostno, da zanjo gara.

Ko so ravnatelj Rockefellerjevih interesov sklenili, da razdelijo delnice po sto dolarjev na štiri dele po pet in dvajset dolarjev, da jih lažje prodajo svojim delavcem, ker delavci nimajo toliko denarja, da bi kupovali delnice po sto dolarjev, so vedeli, kaj so zaključili. Pri tem zaključku se niso prav nič ozirali na koristi delavcev, ampak imeli so pred očmi edino le interese svoje kompanije, ali tistih oseb, ki kontrolirajo večino delne in so zaradi tega absolutni gospodarji kompanije.

Standard Oil kompanija bje hud konkurenčni boj z britanskimi oljnimi interesi za svetovno gospodstvo nad naravnim oljem. In kadar se bje konkurenčni boj na gospodarskem polju, mora gospodar paziti na to, da obdrži svoje delavce produktivne, da mu ne prihajajo s strajki, kajti vsak strajk škodi denarni močnji ne glede na to, kako je zvrhana. Če se pa razproda delnice med delavce, se jim lažje natvzgi pravilica, da so solastniki podjetja in da je njih dolžnost, da pazijo na to, da podjetje nima izgube.

Konkurenčna družba Royal Dutch Shell, ki bje konkurenčni boj z Rockefellerjevimi interesi za svetovno gospostvo oljnega polja, je prodala izredno veliko delnic v Združenih državah. Tudi ta fakt je vplival na starega Rockefellerja, da razproda nekaj delnic med svoje delavce.

Standard Oil kompanija bje pa Rockefellerju hvalila močnejšo poteko, ko je delnice po sto dolarjev razdelil na štiri dele po pet in dvajset dolarjev. Komaj je bila ta delitev izvršena, je pričela plezati vrednost teh delnic navzgor in v nekaj dneh so poskočile za sedemdeset pik ali na 675 in zdaj so ostale na 660 trajno.

Rockefeller ni torej iz usmiljenja do svojih delavcev ali ker želi, da se tudi nanje razlije blagostanje, razdelil delnice po sto dolarjev na štiri dele po pet in dvajset dolarjev in jih prišel prodajati delavcem, ampak storil je to, da bo kos konkurenčni družbi, ki mu hoče iztrgati svetovno gospostvo nad naravnim oljem, obenem je pa izvršil, dobro finančno potezo, s katero je pognal vrednost svojih delnic navzgor.

Kdor v delih multimilijonarjev išče dela usmiljenja do svojih delavcev, ta jih išče zastoj, kajti noben milijonar ne podvzame ničesar, kar mu ne pomaga k nagrajenim milijonom prikupiti novih milijonov, čeprav svoje delo obleče v plašč dobrotvornosti in se mu jezik eedi sladkih besed o nesebični pomoči svojim delavcem.

KADAR GREDO OTROCI NA LOV.

Connersville, Ind. — 14-letni Floyd Fields in 16-letni Virgil Revallee sta odšla skupaj na lov. Posledica je bila, da je Revallee ustrelil prijatelja Fieldsa mesto zajca. Deček je imel napetega petelina na puški in ko se je spodtaknil in padel, se je puška sprožila in zrna so zadela njegovega prijatelja v prsi, ki je postal dvajset minut po oddanu strehu mrtel.

PODJETNIKI V CHICAGU SO DELAVCEM NAPOVEDALI VOJNO.

Chicago, Ill. — "Čikaško strokovno društvo", ki šteje svojim članom same podjetnike, je sprejelo resolucijo, v kateri se izreka z lepo ostruzenimi frazami za odprto delavnico. Ta resolucija pomeni, da so podjetniki odprto napovedali vojno strokovno organiziranemu delavstvu.

MÉTÉORITI.

Harding bo ustoichen brez običajnih ceremonij. Nobene parade in pompe. Jokajmo se! Pomislite, kdo nam nadomesti tri strani zabavnega čtiva v dnevnih listih o velikih ceremonijah v Washingtonu! Suša je res popolna!

Ako Alexander razžene jugoslovansko ustavodajno skupščino na štiri vetrove, se lahko sestane v Madridu ali v Havani. Glejte rusko skupščino, kako lepo zboruje v Parizu!

Lenin je v štirindvajsetih urah zbolel in umrl in potem je bil obstrljen. To se ne pripeti navadnemu smrtniku.

Dnevna vest: Morilce z imenom Wade, o katerem so zdravniški večaki izjavili, da ima možgane enajstletnega otroka, je obsojen na večala. Ko je sodnik izrekel obsodbo, je dodal: "Bog se usmili tvoje duše." Obsojenec je odgovoril z nasmehom: "Hvala."

Arthur Brisbane piše, da ob ča su Bena Franklina, čigar rojstni dan je bil zadnji ponedeljek, so v Ameriki obešali enajstletne otroke. Danes ne delamo več tega, običajno pa odrasle ljudi z otroškimi možgani. Dobro smo napredovali!

Londonski listi poročajo s perfektno resnobo, da je "Društvo črnih svinj" izvolilo angleškega kralja svojim članom. Hudočoni Irči bodo nedvomno častitali kralju.

Pater Kazimir se jezi, ker se socialisti ne zmenijo za njegove antediluvijalne klobase o "socializmu in veri".

Pater Kazimir bi moral vedeti, da se zdaj piše leto 1921, ne pa več 1901. Pred dvajsetimi leti bi se bil kdo morda še ozri na mrhovino te vrste na franciskanskih smetiščih—toda danes je ta strah samo še za otroke.

Kadar pride ura duhov....

Klevelandski Lojze (sladko grinjen): Vidim, vidim, armejdu!

Rozinov Jaka: Kaj vidiš, hrdus!

Lojze: Kako Kristan prisega kralju.

Jaka: Gaš — jaz bi tudi rad videl. Koliko "štamperlčkov" je pa treba svrniti, da se to vidi?

"Isobraševalna propaganda".

"Društvo za pobijanje resnice", čigar predsednik je stari Ananija, bo odslej poslalo vsak teden po enega "socialista" iz Rusije, ki bo trobil "resnico o sovjetih". Vsi priznani, patentirani lažniki in povestikovci, vsi volkovi v službi francoskega zlata se bodo zavili v ovčjo kožo socializma in povedali bodo znova vse tiste "povesti", ki so jih že povedali lažni, predlanskim in predpredlanskim. Ampak pametni ljudje jih poznajo po taceh....

Merilo civilizacije.

Kongres je dovolil štiristo milijonov dolarjev za armado.

Kongres je dovolil štiri milijone dolarjev za ohrano dece, katere pomrje letno 20,000 glav samo vted letke.

Najsrečnejša doba ameriškega predsednika je od dneva, ko je izvoljen, pa do dneva, ko nastopi službo. V teh štirih mesecih je predsednik navadno počasičen s članskimi izkaznicami vseh mogočih akademij, dobrotelnic, verskih in drugih društev, ki ga izvolijo častnim članom. Harding je celo postal član neke umije tiškarskih delavcev.

Neka francoska vedežinja je ob Novem letu napovedala zelo slabe čase za Ameriko v tem letu. Med drugim pravi, da bomo imeli "delavske nemire".

Ali je treba, da je človek vedež? Tudi mi prerokujemo, da bo to zimo zapadel sneg v različnih krajih Amerike predno bo konec zime. Zaponajte si dobro to naše prerokovanje in videli boste, da se izpolni.

Piskroglav: Svoje najboljšje "pointe" spšem potem, ko dobera prečita Blaznikovo pririko.

K. F. R.

Iz glavnega urada S. N. P. J.

DOZDAJ NAZNAJENI DELEGATJE ZA IZREDNO KONVENCIJO S. N. P. J.

Imena dosedaj naznanjenih delegatov in delegatij za izredno konvencijo S. N. P. J.

Ste. dr.

- 2 Vence Obid, 438 Lafayette St., La Salle, Ill.
- 5 Frank Černe, 6033 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
- 5 Frank Šomrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.
- 6 Jacob Dermota, Box 427, Morgan, Pa.
- 16 Frank Perko, 311—1st Ave., Milwaukee, Wis.
- 22 Matt D. Likovich, South Range, Michigan.
- 47 Joseph Ovea, 1201 E. S. Grand Av., Springfield, Ill.
- 91 John Slivnik, 711 W. 5th St., Johnston, City, Ill.
- 92 Martin Stefanič, Franklin, Kansas.
- 98 Lavoslav Zevnik, c/o Nemstad's Store, La Salle, Ill.
- 102 Mary Udovich, 1844 S. Racine Ave., Chicago, Ill.
- 121 Anton Jurec, Detroit, Michigan.
- 125 Frank Perušek, 202 Seider St., Hibbing, Minn.
- 131 Frank S. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
- 142 Joseph Durn, 780 London Rd., Collinwood, Ohio.
- 210-260 Anton Radanovich, McKees Rocks, Pa.
- 242 John Allé, 101 E. 6th St., Staunton, Ill.
- 245 Matt Dermota, Box E. Lawrence, Pa.
- 284 Anton Pahlo, Box 32, Millsboro, Pa.
- 292 John Guzell, RED Box 52, Avella, Pa.
- 356 George Veršič, Benid, Ill.

Prosimi društva, ki se niso namerila imena delegatov za izredno konvencijo, da nas takoj obvestijo, kdo je izvoljen delegatom, da nam bo mogoče ob pravem času priobčiti njih imena in da se tako izognemo mogočemu nesporazumjenju.

Matthew J. Turk, gl. tajnik.

DOPISI.

La Salle, Ill. — V zadnjem mojem dopisu sem nekoliko omenil glede vstopnice za prireditve tukajšnjega dramatičnega odseka "Soča". Ker so pa mogoče nekateri rojaki v nejasnem, naj omenim še toliko, da dramatični odsek "Soča" naređa vedno vstopnice s številskimi, namreč da naroči toliko vstopnic s številskimi kolikor je sedecev. Ostale pa brez števil. Vred tega apelirani in opozarjam rojake, da vstopnice to, da pri bodočih prireditvah dramatičnega odseka "Soča" vedno vsakdo vstopnico številko na vstopnici, katero je kupil v predprodaji ali pri vratih. — Nekak red mora biti pri vsaki stvari in nihče nima nobene prednosti, ampak kakor se glasi pregovor "po vrsti, kakor se hlebe v Trst". — Točko v poljudilo, da ne bo kakšnega nesporazuma med člani dramatičnega odseka in drugimi rojaki. — Glas slov. nar. doma.

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 9. t. m. nam je pevski zbor "Neprejši" v Mirja dvorani priredil domačo zabavo, katere so se udeležili tudi člani dramatičnega odseka udeležili. Zabava je bila zvečana s kratkim programom, v katerem se je pego vdele krasni pesmi. Nastopili so tudi razni sodruzi, kateri so v kratkih besedah pozdravljali navzoče ali spodbujali k novemu delovanju. Govorili so soder. Petek, Hrast J. Ermeno, Fr. S. Ermeno in Puncer; in vsaki izmed teh je govoril pomenljivo besedo. Ob tej priliki se je izročilo prvega prevodju in ustanoviteljju zbora Val. Razborniku lepo darilo kot pripomoček za njegovo službo. To je bil lep plemeniti čin pevskega zbora; čia kateri hode gotovo utrili solidarnost in ljubezen članov ter moralno mnogo pripomoček do utrjenja in izboljšanja zbora.

Sploh pa so razumeli prireditelji dati cel prireditvi znak začetka novega popolnejšega delovanja v političnem in izobraževalnem smislu. V pripravi, toda v are segajočih besedah, so razumeli vsi sodruzi ki so ta večer govorili na odru, vspešno budi ti v nam vseh nove veselje in energijo za uspešnejše delovanje, in upati je, da bo navdušenje, katerega so vsi udeleženci njih besede rodilo v kratkem lepe sadove.

Soderugi Petek, Hrast in F. S. Ermeno so govorili v smislu peja in dramatike, o združenju posebno soder. Puncer, J. Ermeno pa je vzel politično stran in sicer v tem, da je skušal se štiti večer ustanoviti ženski socialistični klub. To se sicer ni zgodilo zaradi pomanjkanja časa in odkrito rečeno, ker nam je vsem prišlo prehitro, akoravno je bilo popolnoma na mestu. Vendar pa se je toliko doseglo, da so se odpravili prvi koraki za ureditve te ideje.

Pri prihodnji seji socialističnega kluba se bodo soderugi posvetovali o početku delovanja in raziskovanja socialističnih idej med našim ženskim. V Milwaukee nam je princeta ženska volja

na pravica pri prvih volitvah mali poraz, kar je vsakdo pričakoval, ki pomeni razmere in socialistično gibanje v našem mestu. Ženske so bile neorganizirane, bile so nepoučene o našem gibanju in kar je najslabše, bilo so politično, kakor je to po celotni Ameriki. Brezbržne. Seveda se je pričelo takoj s ustrajnim delovanjem na vseh straneh. Vodstvo stranke je moralno na delo, da uporabi ta čas ki nas še loči od prihodnjih volitev, da vsaj za začetka med ženskimi. Seveda je pa to namogoče vodstvu doseti pri tujezemskih ženskah v istem meri. Kakor pri Američankah, brez pomoči vseh narodnosti. Iz tega izhaja, da storil te prve korake soder. Ermeno in vodstvo kluba deluje sedaj na to, da se bode z delom pričelo takoj.

V ta namen se bode vrnila seja dne 28. januarja in člani kluba naj ne zamudijo tega dneva. Zvečimo vse moči, poskušamo da smo v resnici pripravljeni nastopiti novo borbo za razširjenju socialističnih idej. Čeli svet se giblje; povod se kažejo znaki razpada stare družbe. Da delavstvo nastopa nova doba, doba triumfiranja socializma in čim vstrajnejše bode mo spdal delovali, ter prve bode naposil dan osvoboditve. Zarja svobode žari in mi se moramo pripravljati z vsemi močmi za dan, ko bode mo laško nastopili kot zmagovalci, kot vladarji sveta, nositelji nove kulture in svobodni in srečni.

V listu "Slovenija" od dne 7. t. m. je blagovoli neki "Nepripranski opazovalec" odgovorjati na kritiko, ki je bila priobčena leden dan popreje v "Prosveti". In sicer v duhovnih besedah med katerimi je kot poseben "bliser" duševne plitkosti slednji predstavil: — Ne vem pa, kako to je, da sem se zakasnil; toda pred kratkim se je obregnil ob igro, kakor tudi ob avtorja gotovili tudi eden ljubitelj dramatike, ki pa mi je znano, iz katerega gnezda prihaja. Bil pa je vendar toliko "mož" oziroma ali osonno "slapa", da je izbral (seveda po njegovem okusu) podpis, ki je popolnoma pokazal, da dotičnik, kakor tudi njegovi adjutantje, če jih je imel seveda) niso bili v pravem duševnem razpoloženju ob času "kovanja" ocene priobčene v "p." — Podpisan je ta duševni izrodek: "Nepripranski opazovalec", ki pa mi je znano, iz katerega gnezda prihaja — To gnezdo je namreč v neki drugače silno prazne glavi. Da je bil avtor tiste kritike v slabem duševnem razpoloženju je kriva igra, katere se do-danes ni zamoget prebaviti.

Od tega duhovitega "opazovalca" bi bilo res za pričakovati, ako se je smatra sposobnega za diskusije v časopise, da bi vedel da je pri tem imela stranska stvar. Kdo piše, je v takih zadevah brez pomena, ker gre se vedno le za to, kaj se piše. Niece pa gre hvala dopisniku za priznanje; ker da si ni upal odkovarjati na posamezne točke kritike v "Prosveti" je znak da se strinja s tisto, ali pa da je njegovo "gnezdo" preveč prazno, da bi na to stvarno odgovarjal. Slapa je jako primerna psotka za osebo go

tovega kalibra, ako se rabi na pravih mestih, seveda. Drugače pa hvala za uljudnost.

Nadalje se čuti dopisnik užaljenega, ker je kritika imenovala Kristusa Ribičian, in piše v tem stavku: "... in njegov mili glas nas je popolnoma pčaral ...". Priznati moram, da nas — ni; pač pa nas je razočaral, ker smo vsi pričakovali, kdaj si bode ta "Kristus" natlačil pipo, ko je sedel pri mizi in govoril s svojim "milim" mešetariskim glasom.

Ker so bile posamezne uloge v res dobrih rokah, moramo priznati da nam je le žal, da si dotičniki kvarijo svojo zmožnost v takej igri. To velja posebno za tri igralce ki so pokazali dober talent in sicer. Ga. Potočar, Fr. Medle posebno pa Fr. Božič. Lepo izganje teh oseb je rešilo "Ljubitelja dramatike" izza plota" da ni omedlel. — Član S. S. kluba.

Trst, dne 26. novembra 1920. — Z ozirom na pismo g. Frank S. Ermena od 26. septembra, na odgovor Dr. Vošnjaka gospodu Ermenecu dne 9. oktobra in notico od 15. okt. 1920 vse tri v "Slovenskem Narodu", izjavljam sledeče:

Vedoč, da je več Slovencev v tujini brez vsakega denarnega sredstva in socialistične obleke, me je naprosil dr. Vošnjak, da naj osnažem "Slovenski podpori odbor" ter naj se podlje v Ameriko prošnja za nujno pomoč.

Leta 1916 približno meseca oktobra, predno je odpotoval Dr. Vošnjak iz Švice v London, sem povabil vse slovenske emigrante bivaajoče v Ženevi, v sobo g. Gregorinca, ki nam jo je bil zato blagorhotno dal na razpolago. Tam sem jim pojasnil razmere emigrantov in nato se je ustanovil "Slovenski podpori odbor" v Ženevi. Za predsednika je bil izvoljen pokojni g. Miha Vošnjak, bivši državni poslanec na Stajerkem, za tajnika sta bila izvoljena g. Ernest Krulji in g. Anton Lusin in jaz za blagajnika. Toda stvar je ostala mrtva, ker nobeden od obeh tajnikov ni hotel delati. V Švici sta bila edina g. Miha Vošnjak in jaz, ki sta lahko živela na svoje stroške. Za kakšno finančno pomoč Miha Vošnjak sploh ni maral vedeti. Ostal sem torej sam, ki sem posojal po svojih močih in daroval več tisoč švicarskih frankov.

Prišla je huda zima. Naši so zopet ostali brez vsake pomoči v veliki bedi in stiski. Ker je radi stiski radi križ metočno plačeval sem moral podprati še vedno sam tam bivaajoče Jugoslovane. Radi tega sem zopet sklical ljudi, ki so imeli dobro voljo za delo in ustanovili smo novi odbor. Za predsednika je bil izvoljen takratni dijak sedaj profesor Birsa, g. Anton Gasperšič za tajnika in jaz blagajnik. V ta namen smo poslali trikrat pisma v Ameriko na slovenska in razna društva za nujno pomoč. Imeli smo napeh le prekrat, ko in francoska emigranta napravila nobene zbirke. Pisma so imela vse enako vsebino, prošnja se je namreč naj se pošlje denar izključno le na "Trgovsko internacijsko petrogradsko banko v Ženevi", iz katere ni mogel nobeden dvigniti denarja brez tajnikovega kakor tudi mojega podpisa.

Pozneje okoli meseca februarja so prišli nekateri slovenski rospodje z novimi idejami na dan. Hoteli so napraviti iz tega odbora društvo, iti osepno v Ameriko delati propagando, ustanovljati odbore, kupovati knjižniško orodje in druge stvari, s čigar idejami se nisem mogel strinjati. Radi tega so mi celo angali, nakar sem odstopil kot blagajnik in član iz odbora, ter se preselil iz Ženeve v Montreux. Dokler sem bil jaz blagajnik ni prišlo nobeno pismo in tudi ni prišel denar v Švico. Šele pozneje sem izvedel, da so prišli 3 (tri) čeki iz Amerike direktno na tajnika g. Antona Gasperšiča. Ravnotako je dobil tudi nekatera pisma. Gosp. A. Gasperšič ni o tem nikogar obvestil niti predsednika ne. Ko se je leta 1917 povrnul Dr. Vošnjak, ki je bil član jugoslovanskega odbora iz Londona sem ga nato opozoril. Pisal sem gospodu Gasperšiču, naj se pošlje denar kakor tudi pisma izroče g. Vošnjaku. Ker se ni g. Gasperšič odzval mojemu prveemu pozivu sem mu moral žargati, da se je to zgodilo.

Znamo mi je, da so imeli Slovence pričo dr. Vošnjaka in njegovega očeta seje, pri katerih so

sklenili da se "Slovenski podpori odbor" prekrti v "Podpori odbor" pri katerem je bil izvoljen za starejšo g. Vošnjak oče. Predno je odšel Dr. Vošnjak v Ameriko, je prevzel od g. Antona Gasperšiča vso aktivno in pasivo. Izvedel sem tudi da od treh čerkov, sta bila dva veljavna, medtem ko se za tretjega sploh ni vedelo od koga je bil izstavljen; tega zadnjega je vzel g. Dr. Vošnjak s seboj v Ameriko, da bi poizvedel od koga je bil izstavljen in nato poslal očetu denar.

Z veliko težavo sem dobil nazaj nekaj nad 400 (štiristo) švicarskih fr. en del mojega posojila s katerim sem zalagal tale odbor. To so moje najtanjnejše informacije, ki sem jih pripravil dokazati vsaki moment.

Kakor sem pa čital v "Slovenskem Narodu" z dne 26. septembra t. l. štey. 220, ne morem temu nikakor molčati, ker je meni kakor g. Birsi toliko na tem, da pride vse na jasno. Midva sva podpisala prošnjo in hočeva raditega napraviti strogo preiskavo.

Z vljudnostjo se obračam do Vas, da bi Vi naprosili vse v Ameriki izhajajoče slovenske liste, naj bi objavili, ter Vam naznanili vsi gospodje in društva kdaj, na čigavo ime in koliko denarja so poslali v Švico, ter zakaj se niso slovenska društva držala natančne navodila naše prošnje in poslali denar na "Trgovsko internacijsko petrogradsko banko v Ženevi".

Kakor hitro vdobim od Vas te podatke v roke, bodem zahteval od gospodov, ki so imeli denar v rokah da se mi predložijo računi, koliko denarja so prejeli in komu so ga dali. Danes ne morem nobenega obtožiti, lahko Vas pa že danes obvestim da izjava Dr. Vošnjaka nikakor ne odgovarja resnici, ker fond je bil ustanovljen predno je on odšel v Ameriko. Tudi pravi, da mnogokrat ni bil označen odposiljalec niti banka ki pošilja. Ne vem zakaj naj bi rabili take čke.

Upam da bode te prošnje ustregli, proti povrnitvi vseh stroškov, ker ne morem pustiti, da bi se mazalo moje ime.

Z odličnim spoštovanjem

Fr. Primo.

Opomba uradništva. Apelliramo na druge liste, da ponatisnejo te vrstice, kajti v vojnem času se je dogodila marsikatera nerednost in ljudje so večasi krivkno osumljeni, da so poneverili denar. Te sumnje se pa ne morejo dognati na drug način, če so opravljene ali ne, kot z javno korespondenco v časnikih.

Ravno tako prošimo vse rojake in organizacije, ki so poslale denar v Švico, da nam to sporoče. Navedeni naj bodo naslovi in vse. Vse to bomo priobčili, da se lahko uvidejo nadaljne poizvedbe. Marsikatera vsota je bila izgubljena, ker smo bili pač v vojni. In če delamo vsi skozno, bo mogoče dognati, zakaj vsota ni bila izplačana.

Rock Cliff Mine, Grand Junction, Colo. — Že dvajset božičnih večerov sem prebil v Združenih državah; prvih 19. so bili še nekoliko povoljni ali zadnji je bil pa že od muh in izmed vseh najbolj nesrečni za me. Bil sem v svojem gradu in premišljeval pretekle čase. Tako dolgočasnega večera se nisem doživel. In ravno tako je bilo na starega leta zvečer. Vendar je vse minulo, in in človek pozabi take čase.

Kar se je pa pripetilo 8. januarja t. l., pa ne bom tako hitro pozabil. Izpolnil se je pregovor, ki pravi, da dobrota je sirota. — Omenjenega dne zvečer je namreč prišel v mojo "gručino" nek Italijan in me prosil za prenočišče. Ker so pa v tej naselbini sami pečlarji je v resnici zelo teško dobiti prenočišče. In dal sem mi prenočišče. Naslednji dan sem se odpravil na delo in on mi je obljubil, da bo skuhal kosilo, ker sem rekel, da pridem že opoldan domov. In storil je. Bil je dober kuhar. In ker je dobil tudi delo tukaj, je rekel, da se odpelje v mesto iskati svoje stvari in da se vrne naslednji dan, 10. Odpeljal se je in jaz nič hudega slutec sem se odpravil 10. na delo. Ko pridem z dela domov, opazim, da je bil nek nepredvidenec v moji sobi za časa odsotnosti. Ko sem preiskal, se mi opazil, da mi je zmanjkalo dve dobri uri, verjela s priveskom, dva prostane in nekaj gotovine in skupni vrednosti 75 dolarjev, ter en petkotni dolar in stara dvajsetica. Sumiti sem

prišel takoj dotičnega Italijana, ki za nsem videl dotičnega dne, kot mi je obljubil, da se vrne. — David Sutarin.

Cleveland, O. — 9. januarja t. l. je priredil tukajšnji slov. pevski zbor "Zarja" ples slabih časov. — Kdaj so dobri časi za delavstvo, ako se vsestransko določiti, ali so za delavstvo res kdaj dobri časi. Ako je dosti dela, delavec mora garati in delati kot črna živina, da je ves utrujen in izčrpan, tedaj se to vendar ne morejo imenovati dobri časi. — Ako pa ni dela, pa zopet ni evenka za najnujnejše potrebe, akoravno se človek odpočije telesno, se pa zopet ne morejo imenovati dobri časi. Sploh za delavstvo se ni bilo dobrih časov in jih tudi še ne bo, dokler bo delavstvo na tem, kot je sedaj.

Navajeni smo pa tako, da imenujemo slabe čase ono dobo, ko ni dela, in so torej logično slabi časi.

Ples "slabih časov" so zelo razmišljali. Včasih pridejo bogate dame, ki po izjavi nekakega govornika, so toliko nemarne in leni, da se same sebe ne morejo odkrbovati da na morajo imeti vsake tega vel duzat služkinj, da jih opravijo, snajžjo, hranijo, kot malo dete, ki si samo ne more nič pomagati, "ples slabih časov", kot da bi se hotele norčevati iz pravih revšev (žel bi, da bi v resnici vsakrat poskušale slabe čase).

Včasih se pa kje dogodi, da se izvzi "ples slabih časov" tudi na ulici s programom "U. O. Slov. pevski zbor "Zarja" je priredil ples "slabih časov", kot že omenjeno. Vsa zabava je bila v resnici dobra in lepa. Na programu je bilo precejšnje število lepih pesmi, kratke zabavne igre; in na to je sledil ples s spremljevanjem orkestra.

Nekrat se pojavijo v dvorani komisarji in komisarke, in gonja je prišla. Na katerikoli osebje je bilo opaziti, da ima na sebi več kot absolutno potrebno, se ji je nekaj odvzelo ali je pa morala plačati gotovo vsoto za splošnost, to je za pevski zbor; na kateri je bilo opaziti, da je imela premalo ali da je bila revščina oživljena, je pa dobila podporo v raznih predmetih. Sploh zabava je bila sijajna.

22. januarja, t. j. v soboto zvečer, priredil tukajšnji slov. soe. klub št. 27 zabavni večer v Slov. nar. domu. Prirejeno bo tako, da bo zabava najimenejše. Ne maram opisati celega programa, ker se je potem bati, da bo obisk tako velik, da ne bo dovolj prostora za vse. Zagotavlja se pa, da ne bo nobene kazni, pač pa dovolj plesa, smeha in zabave. Priprizek bo pa vsa domačega izdelka.

Kdor se hoče zabavati, naj pride 22. januarja v Slovenski narodni dom. — A. B.

Pozor rojaki v Indianapolis!

V nedeljo 23. januarja popoldne se vrši veliki javni shod. — Pričetek točno ob drugi uri popoldne. — Na shodu bo govoril sodrug Joško Oveh. "Vzroki brezposelnosti in sedanjí politični položaj. — Rjaki, udeležite se polnoštevno tega shoda. Časi so resni, brezposelnost narašča in treba je poznati vzroke, zakaj vse to. — Prostor shoda bo naznanjen v letakih. — Vstop vsakomur prost in svoboda govora zaješana. —

Rojaki, vsi na shod v nedeljo 23. januarja popoldne. — Sklica-telj.

Adrian, W. Va. — Dosedaj smo delali še dosti dobro, toda kar namikrat bo se pa gospodje velepodjetniki spomnili, da bi ne bilo preslabo — za nje same — ako bi dali delavcem nekoliko počitnice. V tukajšnji naselbini smo obhajali po dolgem, dolgem času zopet veliko slavnost, namreč žinitovanje. Poročil se je rojak Peter Kralj z gospodico Mary, ki je prišla pred kratkim iz stare domovine. Novoporočencema želim obilo sreče v zakonskem jarmu.

Rojakom v bližnji okolici naznanjam, da smo tukaj ustanovili novo podporno društvo "Karol Liebknecht" in ga prikrili Slov. narodni podpori jedno-ti, ki je dobilo št. 415. Na to opozarjam vse rojake v tej naselbini kakor tudi v bližnji okolici, ki se niste pri podpornem društvu, da takoj pristopite. Kajti nihče ne ve, kje in kdaj ga čaka nesreča — delavec je v vedni življenjski nevarnosti. Sedaj imate zelo

lepo priliko, da pristopite. — Ravnotako opozarjam tudi one rojake, ki so člani kakšnega drugega društva SNPJ in stanujejo v tukajšnji okolici, da vzamete prestopne liste k tukajšnjemu društvu, da ne bodele imeli kakih neprijetnih situacij v slučaju bolezni. — Frank Andolšek, tajnik.

Lorain, O. — Delavske razmere v tukajšnji naselbini tudi niso ravno briljantne, vendar kolikor je razvidno iz nekaterih časnikov, obratuje tukaj ena največja tovarna spadajoča k U. S. Steel korporaciji še precej dobro z ozirom na druge naselbine. Seveda ne tako, kot je pred nekaj časom. Plači tudi še ni utrgala, ampak uvedla je sistem, da en delavec mora opravljati delo za dva. "The Thew Shovel Co." je skrajšala delovni čas na teden za devet ur in, pol, utrgala plačo za 12 odstotkov in pol in poleg tega pa še odslavlja precejšnje število delavcev pod pretezo, da nima za nje več dela. — Železniska družba B. & O. je poslala 9-krog 40 o. t. delavcev na počitnice brez plače. — Sploh vse tovarne tukaj obratujejo zelo slabo in trane brezposelnih delavcev tava od tovarne do tovarne. — Blazena prosperiteta! To je zelo dober nauk za vse delavce, ki niso ponosili na posledice, katere pridejo, ko so oddali svoje glasove kandidatom, katere so postavili velepodjetniki. Sedaj so za eno izkušnjo bogatejši.

Tukajšnja družba S. N. dom bo pričela z gradnjo postopja spomnadi. Vred tega skicuje direktorji omenjene družbe splošno delniško sejo na 23. januarja t. l. v A. Virantovi dvorani; pričetek seje točno ob eni uri popoldne. V interesu slehernega delničarja je, da se udeleži te seje, da lažje ukrepamo o stvari in da ne bo potem kakšega neljubeega nesporazuma. — Na ostale rojake, ki se niso delničarji, pa apeliram da skupijo delnice in da stopijo v naše vrste in da delujejo s nami za napredek cele tukajšnje naselbine. — Poročevalec.

Detroit, Mich. — O delavskih razmerah ne bom veliko poročal, ker so iste, kot sploh po celni Ameriki in je gotovo tudi še vsakomur znano, kako so tukaj v Detroitu.

Poročati hočem toliko, da avtomobilski industrija tukaj (popolnoma počiva in sedaj že tri mesece). Tukajšnji velebižniški listi poročajo, da je samo v Detroitu nad 125.000 delavcev brez dela, vred tega se lahko sklepa, da jih je nad 150.000.

Glede cen življenjskih potrebščin je pa ostalo vse pri starem; nekaterim potrebščinam so v resnici padle cene, in sicer dva centa pri kavi, dva centa pri kruhu in 4 cente pri funtu mesa. Toda najimnina stanovanj je pa še vedno ista kot je bila, in ravno to je najtežje breme za delavce. Gospodari se upirajo z vsemi strmi, da bi znižali samo za en cent najemnino.

Oni delavci, ki so ostali na delu ali ki so zopet dobili delo, pa morajo delati za manjšo plačo. Utrgali so jim namreč od 20 do 35 odstotkov na uro.

Ako človek vidi samo tako daleč, kolikor daleč sega nos, bi mogel videti vso to igro sedanega sistema in vse to pripisati sami sebi in nekamur drugemu ne. Ako se vprašamo, kako to mora biti, si vsakdo lahko sam sebi odgovori. Velepodjetniki so dobri organizirani, velepodjetniki ne poznajo stavkokazov med njimi samimi, ne potrebujejo konstablerjev da bi jih čuvali pri stavkokaznem delu, oni so solidarni vseh stvarih, kadar je treba izkoristiti ljudstvo in zatirati delavstvo. Ravno obratno je pri delavcih. V vseh delavskih bojih za izboljšanje razmer, se najdejo izdajalci, da pomagajo velepodjetnikom.

Ako prebramo finančna poročila nekaterih velepodjetnikov, lahko razvidimo kako ogromne dobičke delajo nekateri in sicer ravno oni, ki vedno vpijejo, da morajo utrgati delavske plače, ako nočejo bankrotirati. In najbolj ogromne dobičke imajo ravno oni, ki svojih tovarov celo leto niti videti niso. Tukaj je pred nedolгим časom umrl J. B. Dodd, ki je zapustil svoj soprog "samo" 50.000.000. Koliko pa delavec zapusti svoj soprog, ko umre! Vsekdo dobro ve, da se navadno useli v delavski dru-

DR. J. E. DWYER, ZOBOZDRAVNIK,
268 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.